

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023

Opracowanie wykonane przez:

IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.
ul. Barbary 21
40-053 Katowice

Łazy, kwiecień 2020 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023	
Tytuł	
Zamawiający	 <p>Gmina Łazy ul. Traugutta 15 42-450 Łazy</p>
Osoby odpowiedzialne ze strony Gminy	Emilia Dzedzic – Inspektor w Wydziale Gospodarki Komunalnej, Lokalowej i Ochrony Środowiska
Wykonawca	 <p>IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21 40-053 Katowice</p>
Autor	mgr inż. Marta Majka – Główny specjalista ds. ochrony środowiska

Dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.....	7
2. Streszczenie	8
3. Dokumenty nadrzędne	10
4. Dane ogólne o gminie.....	21
5. Ocena stanu środowiska	24
5.1. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	24
5.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	25
5.3. Zagrożenia hałasem	31
5.4. Pola elektromagnetyczne	37
5.5. Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	39
5.6. Gleby i zasoby naturalne.....	42
5.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	46
5.8. Zasoby przyrodnicze	51
5.9. Zagrożenia poważnymi awariami.....	58
5.10. Edukacja ekologiczna	59
6. Cele i zadania Programu ochrony środowiska	60
7. Finansowanie Programu ochrony środowiska	74
7.1. Środki krajowe	74
7.2. Środki zagraniczne	75
8. System realizacji Programu ochrony środowiska.....	79
9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	84
10. Materiały źródłowe.....	85

SPIS TABEL:

Tabela 1. Emisja pyłów i gazów wg GUS z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie zawierciańskim w latach 2014-2018 i w Gminie Łazy w 2018 r.....	26
Tabela 2. Zestawienie istniejących obiektów piętrzących na terenie Gminy Łazy.....	28
Tabela 3. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Łazy.....	28
Tabela 4. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia w latach 2015-2018.....	29
Tabela 5. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń.....	30
Tabela 6. Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefie śląskiej w latach 2014-2017.....	31
Tabela 7. Ocena wyników badań poziomów dźwięku hałasu drogowego, wyrażonych w L_{AeqD}^{1d} i L_{AeqN}^{1n} , w punktach referencyjnych dla poszczególnych dni tygodnia względem poziomów dopuszczalnych w Łazach w 2018 r.....	35
Tabela 8. Wartości maksymalnych poziomów dźwięku z sesji pomiarowych, dla wskaźników L_{AeqD}^{1d} i L_{AeqN}^{1n} , w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, dla rozpatrywanych punktów referencyjnych w Łazach w 2018 r.....	36
Tabela 9. Średnie godzinne natężenie ruchu pojazdów, w czasie trwania sesji pomiarowej, w przekrojach pomiarowych w Łazach w 2018 r.....	36
Tabela 10. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Łazy 2014-2018.....	38
Tabela 11. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Łazy w 2018 r.....	39
Tabela 12. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Łazy.....	40
Tabela 13. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy w 2018 r.....	41
Tabela 14. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Łazy w 2018 r.....	41
Tabela 15. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy Łazy (stan na 31.12.2018 r., wg GUS).....	41
Tabela 16. Struktura gruntów w Gminie Łazy.....	42
Tabela 17. Tereny przemysłowe w Gminie Łazy.....	44
Tabela 18. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Łazy.....	45
Tabela 19. Odpady komunalne odebrane w Gminie Łazy w 2017 i 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego.....	46
Tabela 20. Odpady komunalne odebrane selektywnie w Gminie Łazy w 2017 i 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego.....	46
Tabela 21. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych w PSZOK w Gminie Łazy w 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego.....	47
Tabela 22. Instalacje w gospodarce odpadami komunalnymi w Regionie II (Gmina Łazy).....	47

Tabela 23. Zestawienie uzyskanych w 2018 r. poziomów odzysku odpadów komunalnych.....	50
Tabela 24. Ilość wyrobów zawierających azbest w 2019 r. w Gminie Łazy na tle powiatu zawierciańskiego.....	50
Tabela 25. Wykaz rezerwatów przyrody na terenie Gminy.....	52
Tabela 26. Wykaz obszarów Natura 2000 na terenie Gminy.....	53
Tabela 27. Tereny zieleni miejskiej w Gminie wg GUS w 2018 r.....	57
Tabela 28. Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy..	61
Tabela 29. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.....	67
Tabela 30. Harmonogram realizacji zadań koordynowanych wraz z ich finansowaniem.....	72
Tabela 31. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy.....	81

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie Gminy Łazy.....	21
Rysunek 2. Mapa Gminy Łazy, z lokalizacją poszczególnych sołectw.....	22
Rysunek 3. Lokalizacja rejonów badań oraz punktów referencyjnych hałasu drogowego na terenie Gminy Łazy.....	34
Rysunek 4. Obszary przemysłowe na terenie Gminy Łazy.....	44
Rysunek 5. Granice obszarów chronionych zlokalizowanych na terenie Gminy Łazy.....	54
Rysunek 6. Lokalizacja korytarzy ekologicznych na terenie powiatu zawierciańskiego.....	56

Wykaz skrótów i pojęć

Skrót	Objaśnienie
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
B(α)P	Benzo(α)piren - jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
DK	Droga Krajowa
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
JCW	Jednolite Części Wód
JST	Jednostki samorządu terytorialnego
KOBIZE	Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami
KPOŚiK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków i Kanalizacji
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
MŚ	Minister Środowiska
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Promieniowanie elektromagnetyczne
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PONE	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	Program ochrony powietrza – dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
POŚ	Program Ochrony Środowiska
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPOWŚ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

1. Wstęp

Program ochrony środowiska jest podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie gminy/miasta. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa.

Program ochrony środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy, w tym zakresie, nakreśla Program ochrony środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu do aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed powodzią, gospodarki odpadami, ochrony gleb i zasobów naturalnych, ochrony klimatu i jakości powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody i lasów, edukacji ekologicznej, terenów poprzemysłowych, promieniowania elektromagnetycznego, a także przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów, obszarów i kierunków interwencji oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywane są harmonogramy realizacji działań własnych i koordynowanych, przedstawiające listę przedsięwzięć, jakie zostaną zaplanowane do realizacji na terenie Gminy Łazy.

W dniu 17 lutego 2016 r. Uchwałą Nr XIV/122/16 Rada Miejska w Łazach przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019”.

W grudniu 2019 r. przystąpiono do opracowania kolejnego Programu ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023 w oparciu o umowę zawartą w dniu 25 listopada 2019 r. pomiędzy Gminą Łazy z siedzibą w Łazach przy ul. Traugutta 15 reprezentowaną przez Burmistrza Łaz, a IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Katowicach przy ul. Barbary 21a, 40-053 Katowice reprezentowaną przez Członka Zarządu.

Dokument ten jest zgodny z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opublikowanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2015 r.

2. Streszczenie

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023 jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 t.j. ze zm.), który nakłada na organy wykonawcze gmin/miast obowiązek sporządzania gminnych programów ochrony środowiska.

Wyznaczone w Programie cele i kierunki interwencji są zgodne z celami i kierunkami określonymi w „Programie ochrona środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” oraz w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019”, a także innymi strategicznymi dokumentami nadrzędnymi.

Ocena stanu środowiska

Gmina Łazy położona jest we wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie zawierciańskim, a dokładnie w jego południowo-zachodniej części. Gmina Łazy graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminami miejskimi: Porębą i Zawierciem,
- od wschodu z gminą miejsko-wiejską Ogrodzieniec i gminą wiejską Klucze (powiat olkuski, województwo małopolskie),
- od południa z miastem na prawach powiatu Dąbrową Górniczą,
- od zachodu z gminą miejsko-wiejską Siewierz (powiat będziński).

Powierzchnia Gminy Łazy liczy 133 km² (13 285 ha), co stanowi około 13 % powierzchni powiatu, w tym miasto Łazy zajmujące 9 km² co stanowi 6,8 % powierzchni gminy. Gminę zamieszkuje 15 923 osób (źródło GUS, stan na 30.06.2019 r.).

W skład gminy wchodzi miasto Łazy i 14 sołectw. Są to: Turza, Kuźnica Masłowska, Rokitno Szlacheckie, Hutki - Kanki, Grabowa, Skałbania, Niegowoniczki, Niegowonice, Trzebyczka, Chruszczobród, Chruszczobród Piaski, Wiesiółka, Wysoka oraz Ciągowice.

Pod względem geologicznym obszar gminy leży na pograniczu Monokliny Śląsko-Krakowskiej (część północno-wschodnia) utworzonej ze skał okruchowych i węglanowych triasu i jury oraz Zagłębia Górnośląskiego (część południowo-zachodnia) zbudowanego głównie z triasowych wapieni i dolomitów. Gminę Łazy na tle okolicznych terenów wyróżniają bogate zasoby surowców naturalnych, głównie surowców skalnych, a także rud cynkowo-ołowiowych.

Rozwój gospodarczy Gminy Łazy kształtują przenikające się wzajemnie funkcje gospodarcze takie jak przemysł, rolnictwo i turystyka, z których każde znajduje pewne ograniczenia dla pełnego rozwoju. Lokalnym centrum przemysłowym, osadniczym i komunikacyjnym jest miasto Łazy.

Łazy są jedną z niewielu gmin powiatu zawierciańskiego, w obrębie, których odbywa się kolejowy transport pasażerski w oparciu o odcinek linii kolejowej pomiędzy Dąbrową Górniczą a Zawierciem oraz trzy zlokalizowane na terenie gminy stacje – Chruszczobród, Wiesiółka i Łazy. Przez teren Gminy, po zachodniej i wschodniej stronie miasta przebiegają dwie ważne dla lokalnej komunikacji trasy drogowe – droga wojewódzka nr 796 z Dąbrowy Górniczej do Zawiercia oraz droga wojewódzka nr 790 z Dąbrowy Górniczej do Pilicy.

Funkcja rolnicza gminy pomimo dość dużego arealnego tracenia na znaczeniu z uwagi na pogarszające się naturalne warunki środowiskowe i degradację gleb, a także na wzrastającą popularność turystyki i znacznie większy potencjał rozwoju w tym kierunku. Stosunkowo najlepiej rozwija się rolnictwo w części południowej w rejonie Niegowonic, Chruszczobrodu i Grabowej, gdzie kompleksy gleb charakteryzują się najwyższą przydatnością rolniczą. Rozwój rolnictwa ogranicza również do pewnego stopnia obecność rozległych kompleksów leśnych. Gminę charakteryzuje bardzo duży udział lasów w powierzchni ogólnej równy 44,2 %, nieznacznie niższy od najbardziej zalesionej w powiecie zawierciańskim gminy Ogrodzieniec.

Na terenie gminy Łazy obszary prawnie chronione zajmują 6 444,50 ha, co stanowi ok. 48% powierzchni gminy. Do form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy należą:

- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd,
- Rezerwat przyrody – Rezerwat „Góra Chełm”,
- Obszary Natura 2000 - Obszar PLH240009 „Ostoja Środkowojurajska” i Obszar PLH24_27 „Łąki Dąbrowskie”,
- Pomniki przyrody – „Pióropusznik strusi” i „Zespół źródeł rzeki Centurii”.

Na terenie Gminy Łazy znajdują się także korytarze ekologiczne:

- międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta”,
- dla migracji ssaków kopytnych – korytarz „K/LS-LO/LZ”, obszar węzłowy „Lasy siewierskie” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- dla migracji ssaków drapieżnych – korytarze „D/LL-E” i „D/JURA-N” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- regionalny dla ptaków – „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska”.

Po przystąpieniu do opracowania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023* wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o uzgodnienie konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 t. j.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOŚ.410.98.2020.AOK uzgodnił brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

Ponadto w dniu 17kwietnia 2020 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

Program został także zaopiniowany Uchwałą Nr 106/633/20 Zarządu Powiatu w Zawierciu z dnia 12 maja 2020 r.

3. Dokumenty nadrzędne

W Programie Ochrony Środowiska ujęto analizę uwarunkowań wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa oraz z pozostałych dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a w szczególności z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planu działań na lata 2015-2020,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
- Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego,
- Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie,
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023,
- Strategii Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020,
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019,
- Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łazy,
- Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Łazy
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łazy,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łazy na lata 2012-2032,
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Łazy na lata 2017-2020+,
- Strategii Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Cele i odpowiadające im kierunki interwencji Strategii istotne w kontekście poprawy jakości środowiska w Łazach to:

Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:

- modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Ze względu na swoją rolę i przypisane jej zadania Strategia stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z wymiarem operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne - projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie. Ustala również system koordynacji i realizacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki oraz społeczeństwem.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5).

Poniżej przedstawiono cel główny i cele szczegółowe Strategii, które mają znaczenie w kontekście Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łązy:

- **Cel główny:** Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym,
- **Cel szczegółowy I:** Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- **Cel szczegółowy II:** Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- **Cel szczegółowy III:** Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Strategia obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko oraz określa kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Głównym celem jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom, z uwzględnieniem ochrony środowiska, oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki Strategii istotne w kontekście polityki środowiskowej gminy to:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do 2030

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, a w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów jakości. Zgodnie z założeniami KPOP ma to nastąpić poprzez osiągnięcie, w możliwie krótkim czasie,

dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszzonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu, wymaganych przepisami prawa unijnego transponowanych do prawa polskiego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

Kierunkami działań prowadzonymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, są:

- podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

KPOP zakłada realizację działań polegających na tworzeniu trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Poniżej wymieniono cele i odpowiadające im kierunki działań istotne dla polityki środowiskowej Łaz:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015-2020

Cel główny Programu został przedstawiony następująco: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji:

- Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody.

- Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.
- Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka.
- Cel szczegółowy E: Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej.
- Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.
- Cel szczegółowy G: Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Program ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska Województwa Śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023. Są to:

cel nadrzędny:

- dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami,

powietrze atmosferyczne:

- znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych,
- realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami,

zasoby wodne:

- system zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu wód,

gospodarka odpadami:

- zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii,

ochrona przyrody:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu,

zasoby naturalne:

- zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,

gleby:

- racjonalna gospodarka zasobami glebowymi,

tereny przemysłowe:

- przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi,

hałas:

- dążenie do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych hałasu regulowanych prawem, poprzez realizację założeń POH ograniczających hałas drogowy, kolejowy i przemysłowy,

promieniowanie elektromagnetyczne:

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,

przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji

Projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego – luty 2020 r.

Program ochrony powietrza (POP) dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji został przyjęty uchwałą Nr V/47/5/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18 grudnia 2017 r.

Program ten jest aktualizacją Programu przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 r. Potrzeba aktualizacji wynika wprost z ustawy Prawo ochrony środowiska, która wskazuje na konieczność opracowania aktualizacji Programu ochrony powietrza co 3 lata w przypadku, gdy nadal notowane są przekroczenia norm jakości powietrza. Kluczową rolę dla skutecznej realizacji działań naprawczych wskazanych w Programie odgrywa podjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego w 2017 r. uchwała w sprawie: wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Nadrzędnym celem aktualizacji Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.

Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego. Program ten został opracowany w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczenia standardów jakości powietrza oraz docelowego poziomu benzo(a)pirenu w województwie śląskim.

Podczas prac nad aktualizacją POP zweryfikowano zaplanowane i realizowane dotychczas działania naprawcze oraz opracowano katalog działań korygujących.

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego precyzuje **wizję**: Województwo śląskie będzie: miejscem o wyróżniających walorach krajobrazowych i przyrodniczych, w którym bogactwo zasobów, optymalnie użytkowane i skutecznie chronione, stworzy lepszą jakość życia i zdrowia człowieka, regionem zrównoważonego rozwoju, w którym wysoka świadomość przyrodnicza mieszkańców przyczyni się do utrwalenia nowego wizerunku województwa śląskiego oraz regionem o sprawnym systemie zarządzania komponentami środowiska przyrodniczego i przestrzeni.

Misją województwa śląskiego jest zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego na jego obszarze, uwzględniając potrzeby przyszłych pokoleń oraz nie naruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Strategia precyzuje następujące cele strategiczne:

- I cel strategiczny: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom,
- II cel strategiczny: Zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładui przestrzennego,
- III cel strategiczny: Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią,
- IV cel strategiczny: Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Zgodnie z wizją Województwa Śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza, iż Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie

Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Działania zaproponowane w ramach niniejszego dokumentu zostały podzielone na trzy rodzaje:

- ***Działania krótkookresowe – realizowane w trakcie trwania Programu:***
Strategia krótkookresowa realizowana będzie przez następujące działania:
  - ✓ podjęcie działań związanych z realizacją inwestycji umożliwiających wyprowadzenie ruchu samochodowego poza teren ścisłej zabudowy mieszkaniowej (planowanie przedsięwzięcia, uzyskanie decyzji dla modernizacji, rozbudowy istniejących oraz budowy nowych dróg),
  - ✓ remonty i modernizacja nawierzchni drogowych,
  - ✓ realizacja działań naprawczych nałożonych wynikających z postępowania organów ochrony środowiska,
  - ✓ remonty i modernizacja linii kolejowych,
  - ✓ utrzymanie torowiska w dobrym stanie poprzez regularne szlifowanie i frezowanie szyn, stosowanie urządzeń do smarowania szyn oraz oczyszczanie i uzupełnienia podsypki tłuczniowej,
- ***Działania długookresowe – realizowane po okresie trwania Programu, służące wskazaniu możliwych sposobów i kierunków działań przewidzianych do realizacji***
Strategia długookresowa realizowana będzie przez następujące działania:
  - ✓ ocena skuteczności i stopnia realizacji działań podjętych w ramach Programu ochrony środowiska przed hałasem na etapie wykonywania aktualizacji Programu,
  - ✓ rozpatrzenie konieczności wykonania przeglądu ekologicznego dla rejonów, dla których na etapie aktualizacji mapy akustycznej wykazane zostaną dalsze przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu,
  - ✓ modernizacja, rozbudowa oraz budowa nowych dróg,
  - ✓ redukcja natężenia ruchu poprzez budowę obwodnic, tworzenie stref z zakazem lub ograniczeniem ruchu pojazdów,
  - ✓ wspieranie i promowanie komunikacji zbiorowej m.in.: poprzez kreowanie priorytetów dla komunikacji, podnoszenie standardów przewozów, rozwijanie floty taboru, wprowadzenie inteligentnych systemów,
  - ✓ promowanie pojazdów elektrycznych i hybrydowych m.in. poprzez komunikację zbiorową,
  - ✓ utrzymanie torowiska w dobrym stanie poprzez regularne szlifowanie i frezowanie szyn, stosowanie urządzeń do smarowania szyn oraz oczyszczanie i uzupełnienia podsypki tłuczniowej,
  - ✓ remonty i modernizacja linii kolejowych,
  - ✓ stopniowa wymiana taboru na nowocześniejszy,

- ***Działania ciągłe – realizowane w trakcie i po okresie trwania Programu***

Działania ciągłe realizowane będą przez następujące działania:

- ✓ prowadzenie właściwej polityki w zakresie planowania przestrzennego (planowanie nowych źródeł hałasu w oddaleniu od obszarów podlegających ochronie akustycznej, stosowanie zasad strefowania zabudowy, ograniczanie na etapie uchwalania mpzp możliwości lokalizowania nowych obszarów podlegających ochronie akustycznej w strefach oddziaływania hałasu o poziomie większym od dopuszczalnego,
- ✓ prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie możliwości minimalizacji oddziaływania akustycznego pochodzącego od ruchu pojazdów (promowanie komunikacji zbiorowej oraz proekologicznych postaw w zakresie korzystania z pojazdów samochodowych, stopniowa eliminacja pojazdów niespełniających wymagań akustycznych,
- ✓ prowadzenie kontroli stanu nawierzchni drogowych,
- ✓ prowadzenie remontów nawierzchni, wynikających z realizowanych corocznych przeglądów stanu nawierzchni drogowej,
- ✓ prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących prędkości ruchu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023

Program Ochrony Środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy, w tym zakresie, nakreśla Program Ochrony Środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w powiecie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed powodzią, gospodarki odpadami, ochrony gleb i zasobów naturalnych, ochrony klimatu i jakości powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem, ochrony przyrody, ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów, edukacji ekologicznej, terenów przemysłowych, promieniowania elektromagnetycznego, a także przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywane są harmonogramy realizacji działań własnych i koordynowanych, przedstawiające listę przedsięwzięć, jakie zostaną zaplanowane do realizacji na terenie powiatu zawierciańskiego.

Sprecyzowane w Programie tym obszary interwencji, cele, kierunki i zadania dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do sformułowania celów i kierunków interwencji określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”.

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego jest dokumentem strategicznym określającym misję Powiatu, która brzmi następująco:

misja:

- Obszar zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na dużym potencjale gospodarki rolnej, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-turystycznych.
- Atrakcyjny turystycznie Powiat o licznych walorach kulturowych oparty o bazę cennych zabytków architektury.
- Czyste środowisko i przyjazny klimat do rozwoju turystyki opartej o zintegrowaną promocję Powiatu Zawierciańskiego.

Strategia Rozwoju precyzuje następujące priorytety, cele szczegółowe oraz kierunki działania Powiatu:

Spółeczność

- *Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną:*
  - Rozwój różnych form opieki i interwencji w środowisku lokalnym i ponadlokalnym wraz z przebudową i modernizacją infrastruktury pomocy społecznej.
  - Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu M/GOPS przy wsparciu PCPR dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych.
- *Stworzyć warunki na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne:*
  - Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego.
  - Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
  - Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy, sportu, kultury, rekreacji i wypoczynku poprzez systematyczne znoszenie barier architektonicznych.
- *Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej w tym leczenia szpitalnego:*
  - Poprawa bezpieczeństwa ludności powiatu zawierciańskiego w zakresie usług ratownictwa medycznego.
  - Podniesienie jakości i dostępności usług w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu.
  - Podwyższenie jakości i zakresu świadczeń medycznych realizowanych przez Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego.
  - Działać na rzecz tworzenia warunków do rozwoju Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej.
- *Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej:*
  - Różnicowanie oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego w zależności od potrzeb rynku pracy. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
  - Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie ich funkcjonowania.
  - Rozwijanie oferty edukacyjnej dla dorosłych na bazie już istniejących obiektów oświatowych.
  - Podejmowanie działań na rzecz podwyższania jakości i rozwoju różnych form opieki i pomocy dziecku i rodzinie.
- *Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy:*
  - Promocja samozatrudnienia, w tym edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych opartych na pracy przez Internet.
  - Rozbudowa oferty edukacyjnej o nowe kierunki szkolnictwa zawodowego połączonej z doradztwem zawodowym.
    - Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy.

Infrastruktura

- *Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwić rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich:*
  - Budowa i remont dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo komunikacji oraz dróg transportu rolnego w powiecie.
  - Modernizacja i rozbudowa infrastruktury około drogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno- publicznego (gmina –powiat).

- Rozwój przewozów regionalnych.
- *Sprzyjać rozwojowi infrastruktury pro turystycznej i różnych form turystyki:*
  - Inicjowanie działań na rzecz rewitalizacji obiektów zabytkowych i ochrony dóbr kultury na terenie powiatu.
  - Stworzenie systemu promocji atrakcji turystycznych powiatu w oparciu o przewodniki drukowane i multimedialne skierowane do turystów i inwestorów.
- *Stwarzać warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu zawierciańskiego:*
  - Stworzenie Powiatowej Sieci Szerokopasmowej.
  - Uruchomienie systemu edukacji informatycznej dla wszystkich mieszkańców powiatu zawierciańskiego w oparciu o istniejące placówki oświatowe w porozumieniu ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład powiatu zawierciańskiego.

Gospodarka

- *Działać na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu:*
  - Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i reguł partnerstwa publiczno-prywatnego.
  - Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. odlewniczy, metalowy materiałów budowlanych, ceramiki, szkła i przetwórstwa rolno-spożywczego.
- *Stworzyć warunki dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu zawierciańskiego:*
  - Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.
  - Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.
- *Podjąć działania w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w rolnictwie i pozarolniczego rozwoju wsi:*
  - Tworzenie podstaw do wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych.
  - Uruchamianie i promocja alternatywnych źródeł zarobkowania poza rolnictwem i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa rolniczego.
- *Stworzyć system promocji powiatu zawierciańskiego w kraju i zagranicą:*
  - Promocja obszarów turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.
  - Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego na poziomie powiatu z udziałem gmin.

Przestrzeń

- *Podjąć działania w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w stolicy powiatu oraz tworzyć warunki dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie:*
  - Stworzenie sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej opartej na drogach lądowych oraz infrastrukturze linii kolejowych.
  - Stworzenie warunków dla powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu na terenie całego powiatu.
  - Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, obejmującego prace geodezyjne – scalania i wymiany gruntów rolnych wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym.
- *Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne:*

- Wyznaczanie i zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych.
- Promocja terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod rozbudowę infrastruktury turystycznej.
- *Stworzyć warunki do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki:*
  - Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do ochrony obszarów naturowych z wykorzystaniem szans pozyskania środków z UE na ich ochronę.
  - Lepiej wykorzystać istniejące tereny leśne i zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.

Ochrona środowiska

- *Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu zawierciańskiego:*
  - Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocje nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców.
  - Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o HT.
  - Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie.
  - Ochrona najcenniejszych przyrodniczo obszarów powiatu.
  - Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.
  - Realizacja przyjętego Programu Ochrony Środowiska dla powiatu zawierciańskiego.
- *Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu:*
  - Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.
  - Edukacja społeczności lokalnej poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.

Zapisy Strategii Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego dotyczące ochrony środowiska (bezpośrednio i pośrednio) stanowią wytyczne do sformułowania celów i kierunków interwencji określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Program Ochrony Środowiska, określa cele, kierunki interwencji i zadania, ich harmonogram oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łazy

W Planie Gospodarki Niskoemisyjnej sprecyzowany został długookresowy cel strategiczny pn. „*Poprawa stanu powietrza atmosferycznego przy zrównoważonym i efektywnym wykorzystaniu nośników energii poprzez wsparcie gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Łazy*”. Cel ten realizowany jest przez cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – wzrost efektywności energetycznej obiektów ze szczególnym uwzględnieniem budynków sektora komunalnego,
- Cel szczegółowy II – redukcja zanieczyszczeń szczególnie PM10, CO₂ pochodzących zwłaszcza z indywidualnych źródeł ciepła,
- Cel szczegółowy III – wzrost udziału energii pochodzącej z Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy.

Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Łazy

W Programie Ograniczania Niskiej Emisji zdefiniowany został główny, strategiczny cel jako: „Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta i Gminy Łazy”. Cel ten realizowany jest przy pomocy celi taktycznych w zakresie niskiej emisji tj.:

- Cel 1 – wyeliminowanie spalania węgla złej jakości poprzez wymianę przestarzałych źródeł ciepła,
- Cel 1 – wymiana niskosprawnych źródeł ciepła na źródła proekologiczne.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łazy

Głównymi funkcjami założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe są:

- możliwość realizowania własnej polityki energetycznej i ekologicznej gminy,
- zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie zaopatrzenia w nośniki energii,
- zdefiniowanie popytu na energię,
- minimalizacja kosztów usług energetycznych,
- zwiększenie poziomu dostępności usług energetycznych,
- poprawa stanu środowiska naturalnego.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łazy na lata 2012-2032

W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z Gminy Łazy na lata 2012-2032”, w oparciu o wyniki analiz stanu istniejącego (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji) opracowano kierunki działań i wytyczono cele oraz zadania strategiczne (z podaniem harmonogramów realizacji i określeniem kosztów eksploatacyjnych systemu oraz kosztów inwestycyjnych zadań). Realizacja tych działań umożliwi spełnienie obowiązujących wymogów prawnych, uporządkowanie i scentralizowanie gospodarki odpadami zawierającymi azbest oraz poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Łazy.

Nadrzędnym długoterminowym celem Programu jest: „Wyeliminowanie szkodliwego wpływu i negatywnych dla zdrowia skutków spowodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Łazy oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne”.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Łazy na lata 2017-2020+

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Łazy na lata 2017-2020+ stanowi dokument określający politykę społeczną, przestrzenną i gospodarczą Gminy w odniesieniu do wyznaczonego Obszaru Rewitalizacji.

Rewitalizacja jest szansą na zastosowanie kompleksowych i zrównoważonych rozwiązań w zakresie wsparcia wyznaczonych obszarów gminy, które w wyniku przemian gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych, a także wielu innych czynników zostały zdegradowane i zaniedbane.

Strategia Rozwoju Gminy Łazy na lata 2015-2020+

Strategia Rozwoju Gminy Łazy stanowi najważniejszy dokument rozwojowy i programowy Gminy. Wskazuje kierunki rozwoju oraz nakreśla nowe zadania, których realizacja skutkować będzie poprawą poziomu zaspokojenia potrzeb społeczności Gminy Łazy. Strategia jest dokumentem spełniającym kilka podstawowych funkcji tj.:

- polityczną – określa politykę władz lokalnych w perspektywie długookresowych celów rozwojowych gminy,
- informatyczną – informuje społeczność lokalną, podmioty gospodarcze, instytucje lokalne i zewnętrzne o priorytetach rozwojowych przyjętych przez władze gminy,
- marketingową – pomaga w promocji i zwiększeniem rozpoznawalności gminy,
- implementacyjną – wskazuje sposoby wdrożenia i realizacji założeń strategicznych.

4. Dane ogólne o gminie

Położenie

Gmina Łazy położona jest we wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie zawierciańskim, a dokładnie w jego południowo-zachodniej części. Gmina Łazy graniczy z następującymi gminami:

- od północy z gminami miejskimi: Porębą i Zawierciem,
- od wschodu z gminą miejsko-wiejską Ogrodzieniec i gminą wiejską Klucze (powiat olkuski, województwo małopolskie),
- od południa z miastem na prawach powiatu Dąbrową Górniczą,
- od zachodu z gminą miejsko-wiejską Siewierz (powiat będziński).

Położenie gminy na tle powiatu i województwa śląskiego przedstawiono na rys 1.

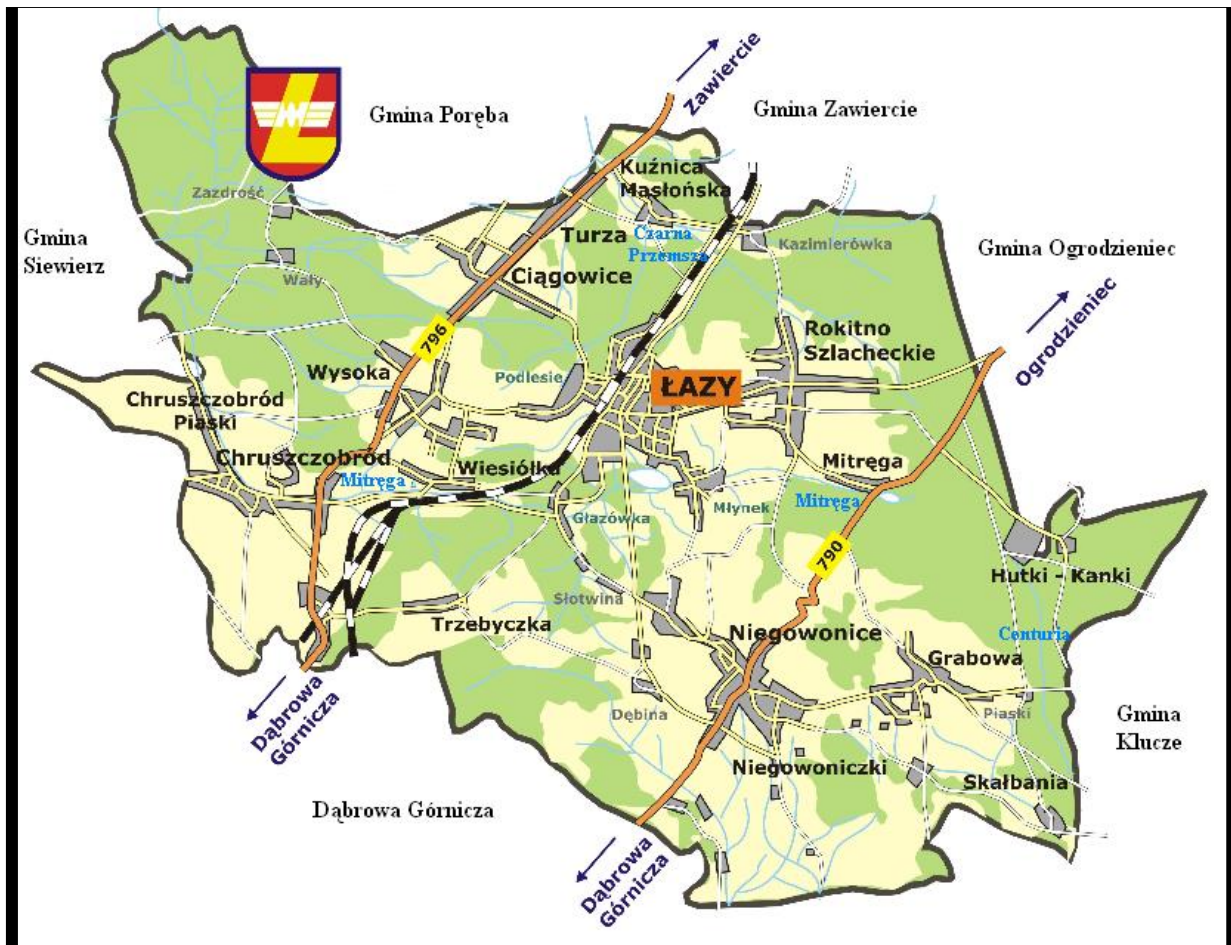

Rysunek 1. Położenie Gminy Łazy

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019

Powierzchnia Gminy Łazy liczy 133 km² (13 285 ha), co stanowi około 13 % powierzchni całego powiatu, w tym miasto Łazy zajmujące 9 km², co z kolei stanowi 6,8 % powierzchni gminy. Gminę zamieszkuje 15 923 osób (źródło GUS, stan na 30.06.2019 r.).

W skład gminy wchodzi miasto Łazy i 14 sołectw. Są to: Turza, Kuźnica Masłowska, Rokitno Szlacheckie, Hutki - Kanki, Grabowa, Skałbania, Niegowoniczki, Niegowonice, Trzebyczka, Chruszczobród, Chruszczobród Piaski, Wiesiołka, Wysoka oraz Ciągowice. Mapę Gminy Łazy przedstawiono na rys. 2.

Rysunek 2. Mapa Gminy Łazy, z lokalizacją poszczególnych sołectw

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019

Położenie geograficzne

Pod względem geograficznym gmina położona jest w obszarze wyżynnym. Przeważająca część gminy położona jest na Wyżynie Śląskiej w obrębie mezoregionu Garbu Tarnogórskiego będącego formą morfologiczną w postaci lekko wyniesionej do wysokości 340-380 m n.p.m. płyty wapiennych osadów triasowych, natomiast skrajna, wschodnia część gminy należy do Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej mezoregionu Wyżyny Częstochowskiej, którą stanowi płyta wapieni górnojurajskich. Wyżyna ta ma silnie urozmaiconą rzeźbę, w wyniku działania procesów krasowych. Tworzy okazałe formy morfologiczne przejawiające się lokalnymi kulminacjami terenu z ostańcami wapiennymi sięgającymi na terenie gminy okolic Grabowej i Niegowonic. Dwie główne struktury morfologiczne na terenie Gminy to pasmo Wzniesień Niegowonicko-Smoleńskich obejmujące część południową gminy oraz Kotlina Mitręgi - szeroka niecka w centralnych i północnych rejonach Gminy.

Dość wyraźne jest zróżnicowanie wysokościowe na terenie gminy. Rzędne terenu wahają się w dość szerokim zakresie przeważnie w granicach 320-400 m n.p.m. Największą wysokość 434,8 m n.p.m. (Góra Stodółsko) teren osiąga w paśmie pokrytych ostańcami wzgórz wapiennych w rejonie Niegowonic, najniższej, do około 300 m n.p.m. opada w dolinie Mitręgi w zachodniej części gminy, a także na krańcach południowych w dolinach potoków dorzecza Białej Przemszy płynących w kierunku Będowa.

Pod względem geologicznym obszar gminy leży na pograniczu Monokliny Śląsko-Krakowskiej (część północno-wschodnia) utworzonej ze skał okruchowych i węglanowych triasu i jury oraz Zagłębia Górnośląskiego (część południowo-zachodnia) zbudowanego głównie z triasowych wapieni i dolomitów. Gminę Łazy na tle okolicznych terenów wyróżniają bogate zasoby surowców naturalnych, głównie surowców skalnych, a także rud cynkowo-ołowiowych.

Gospodarka

Rozwój gospodarczy Gminy Łazy kształtują przenikające się wzajemnie funkcje gospodarcze takie jak przemysł, rolnictwo i turystyka, z których każde znajduje pewne ograniczenia dla pełnego rozwoju. Lokalnym centrum przemysłowym, osadniczym i komunikacyjnym jest miasto Łazy. Funkcjonuje tu kilka zakładów przemysłowych o randze ponadlokalnej, z których największe to STALOBREX Sp. z o.o. w Wysokiej oraz FOB-DECOR Sp. z o.o. w Turzy. Gmina pełni też ważną rolę dla towarowej i pasażerskiej komunikacji kolejowej głównie na trasie pomiędzy Częstochową a Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym, lecz także i w relacjach skali ogólnokrajowej. Łazy są jedną z niewielu gmin powiatu zawierciańskiego, w obrębie, których odbywa się kolejowy transport pasażerski w oparciu o odcinek linii kolejowej pomiędzy Dąbrową Górniczą a Zawierciem oraz trzy zlokalizowane na terenie gminy stacje – Chruszczobród, Wiesiołka i Łazy. Przez teren Gminy, po zachodniej i wschodniej stronie miasta przebiegają dwie ważne dla lokalnej komunikacji trasy drogowe – droga wojewódzka nr 796 z Dąbrowy Górniczej do Zawiercia oraz droga wojewódzka nr 790 z Dąbrowy Górniczej do Pilicy.

Funkcja rolnicza gminy pomimo dość dużego arealnego tracącego na znaczeniu z uwagi na pogarszające się naturalne warunki środowiskowe i degradację gleb, a także na wzrastającą popularność turystyki i znacznie większy potencjał rozwoju w tym kierunku. Stosunkowo najlepiej rozwija się rolnictwo w części południowej w rejonie Niegowonic, Chruszczobrodu i Grabowej, gdzie kompleksy gleb charakteryzują się najwyższą przydatnością rolniczą. Rozwój rolnictwa ogranicza również do pewnego stopnia obecność rozległych kompleksów leśnych. Gminę charakteryzuje bardzo duży udział lasów w powierzchni ogólnej równy 44,2 %, nieznacznie niższy od najbardziej zalesionej w powiecie zawierciańskim gminy Ogrodzieniec.

Uwarunkowania przyrodnicze

Na terenie gminy Łazy obszary prawnie chronione zajmują 6 444,50 ha, co stanowi ok. 48% powierzchni gminy. Do form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy należą:

- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd,
- Rezerwat przyrody – Rezerwat „Góra Chełm”,
- Obszary Natura 2000 - Obszar PLH240009 „Ostoja Środkowojurajska” i Obszar PLH24_27 „Łąki Dąbrowskie”,
- Pomniki przyrody – „Pióropusznik strusi” i „Zespół źródeł rzeki Centurii”.

Na terenie Gminy Łazy znajdują się także korytarze ekologiczne:

- międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta”,
- dla migracji ssaków kopytnych – korytarz „K/LS-LO/LZ”, obszar węzłowy „Lasy siewierskie” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- dla migracji ssaków drapieżnych – korytarze „D/LL-E” i „D/JURA-N” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- regionalny dla ptaków – „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska”.

Na terenie Gminy Łazy zlokalizowane są pomniki przyrody tj.:

- „Pióropusznik strusi” - stanowisko paproci o powierzchni ok. 0,26 ha, obszar łągu olszowego zlokalizowane w Ciągowicach, na działce nr 1273, przyjęty uchwałą Nr IX/80/11 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 5 sierpnia 2011 r.,
- „Zespół źródeł rzeki Centurii” - stanowiska o szczególnej wartości przyrodniczej, krajobrazowej oraz dydaktycznej. Cenne między innymi ze względu na obecność endemitu warzuchy polskiej *Cochlearia polonica*. W obrębie pomnika przyrody wprowadzono zakazy i ograniczenia. Zlokalizowany w miejscowości Hutki Kanki, Gmina Łazy. Uchwała ukazała się w Dz. Urz. poz. 7966 Województwa Śląskiego z dnia 31 grudnia 2013 r.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r., poz. 293, t. j.), a także w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506, t. j. ze zm.).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawowymi instrumentami kształtowania ładu przestrzennego pozwalającymi na racjonalną gospodarkę terenami. Od kilku lat obserwuje się wzmocnienie roli planowania przestrzennego, jako instrumentu ochrony środowiska. Do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywane są opracowania ekofizjograficzne i prognozy oddziaływania na środowisko, które uwzględniają zagadnienia ochrony środowiska na etapie tworzenia tych planów, a także studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ostatnia zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta i gminy Łazy została przyjęta Uchwałą Nr XXIV/215/17 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 23 lutego 2017 r.

Na terenie Gminy Łazy obowiązują następujące plany zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy, uchwalony Uchwałą Nr XLII/341/06 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 25 października 2006 r.,
- 2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy, dla terenu położonego w Łazach – osiedle Stara Cementownia, uchwalony Uchwałą Nr VIII/82/07 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 30 lipca 2007 r.
- 3) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy dla cmentarza Parafii Rzymsko-Katolickiej pod wezwaniem Św. Michała Archanioła i Najświętszego Serca Pana Jezusa w Łazach przy ulicy Cmentarnej, uchwalona Uchwałą Nr XXII/206/09 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 30 stycznia 2009 r.,
- 4) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy dla rurociągu tlenu do Huty CMC Zawiercie, uchwalona Uchwałą Nr XXVI/235/09 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 19 czerwca 2009 r.,
- 5) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy dla części terenu sołectwa Chruszczobród w Gminie Łazy, uchwalona Uchwałą Nr XI/89/11 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 10 listopada 2011 r.
- 6) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy, dla potrzeb przebudowy gazociągu Trzebieśławice - Częstochowa (odgałęzienie do SRP Huta Zawiercie), uchwalony Uchwałą Nr VIII/72/15 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 29 czerwca 2015 r.
- 7) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy przyjęty Uchwałą Nr XX/179/16 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 14 września 2016 r.
- 8) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy, dla terenu położonego w Łazach – osiedle Stara Cementownia przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/323/18 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 28 czerwca 2018 r.
- 9) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy, dla sołectwa Chruszczobród Piaski w Gminie Łazy przyjęty Uchwałą Nr VI/39/2019 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 29 maja 2019 r.

W dniu 22 października 2019 r. Burmistrz Łaz opublikował obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łazy – zmiana planu dotyczy planu w zakresie terenu infrastruktury technicznej – elektroenergetyki oznaczonego symbolem A2E, dla działki Nr 853/3 położonej w obrębie Łazy.

5.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. Ochrona powietrza, zgodnie z przepisami, polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W województwie śląskim zagadnienia związane z ochroną powietrza ujęte są w „Programie ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji”.

Program ochrony powietrza (POP) dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji został przyjęty uchwałą Nr V/47/5/2017 przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 18 grudnia 2017 r. Ma on na celu zweryfikowanie postawionych celów i kierunków w oparciu o bardziej szczegółowe dane i zmienione uregulowania prawne, finansowe i organizacyjne oraz wskazanie nowych lub zmienionych celów służących poprawie jakości powietrza, którym oddychają mieszkańcy województwa.

Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 t. j. ze zm.) przygotowanie i zrealizowanie Programu Ochrony Powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji, spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 08 października 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1931)..

Na podstawie art. 87 ww. ustawy oraz ww. rozporządzeń, w województwie śląskim wyznaczonych zostało 5 stref, dla których przeprowadzana jest coroczna ocena jakości powietrza. Gmina Łazy zaliczona została do **strefy śląskiej**.

5.2.1. Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Łaz jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady usługowe, z których spaliny są emitowane przez kominy niższe niż 40 m),
- emisję z zakładów przemysłowych,
- emisję komunikacyjną,
- emisję napływową.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie gminy związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Do czasu wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji) dość często spalane były także floty, muły i koncentraty. Aktualnie ich spalanie zdarza się incydentalnie. Ponadto nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń

ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa usługowe spalające węgiel. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu zasyarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły i benzo(a)piren.

Gmina Łazy opracowała i posiada następujące dokumenty:

- „Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Łazy” opracowany w kwietniu 2015 r,
- „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łazy” opracowany w lipcu 2015 r.,
- „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łazy” opracowany w lipcu 2015 r.

Gmina Łazy udziela dofinansowania mieszkańcom do wymiany kotłów grzewczych. Rada Miejska w Łazach podjęła uchwałę Nr XXXV/302/18 z dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie zasad udzielania osobom fizycznym dotacji celowych na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej do wymiany urządzeń grzewczych na terenie Gminy Łazy w latach 2018-2022. Ponadto Rada Miejska w Łazach podjęła także uchwałę Nr III/7/10 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie przyjęcia zasad udzielania dotacji w związku z realizacją niektórych zadań z zakresu ochrony środowiska.

Gmina Zawiercie w 2019 r. złożyła wniosek na dofinansowanie zadania pn. „Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w podregionie sosnowieckim – Irządze, Łazy, Poręba, Sosnowiec, Szczekociny i Zawiercie”. Aktualnie trwa procedura uzyskania dofinansowania. Przy realizacji Projektu Partnerskiego przewidziano budowę mikro-instalacji OZE dla mieszkańców (w tym instalacji fotowoltaicznych, solarnych, pomp ciepła oraz kotłów na biomase). Liderem Projektu jest miasto Zawiercie, gdzie zainteresowanie mieszkańców jest największe.

Emisja z zakładów przemysłowych (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie gminy.

Największy wpływ na stan środowiska z tego źródła mają podmioty gospodarcze tj. Stalobrex Sp. z o.o. w Wysokiej i FOB-DECOR Sp. z o.o. w Turzy.

Dane dotyczące emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego.

Emisję pyłów i gazów na terenie powiatu zawierciańskiego i Gminy Łazy z zakładów szczególnie uciążliwych wg GUS w latach 2015-2018 (stan na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego) przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Emisja pyłów i gazów wg GUS z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie zawierciańskim w latach 2014-2018 i w Gminie Łazy w 2018 r.

Lata	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]				Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]				
	ogółem	ze spalania paliw	krzemowe	węglowo-grafitowe, sadza	ogółem	w tym			
						SO ₂	NO _x	CO	CO ₂
Powiat zawierciański									
2015	109	73	4	2	237 698	299	276	514	236 603

2016	169	61	4	3	243 111	380	322	766	241 615
2017	135	91	4	3	265 481	312	296	602	264 244
2018	147	98	4	1	270 105	294	303	589	268 893
Gmina Łązy									
2018	7	7	-	-	2 072	6	4	19	2 043

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w powiecie zawierciańskim w latach 2015-2018, wg GUS kształtują się następująco:

- 2015 r.:
  - ✓ pyłowe – 99,3% redukcji zanieczyszczeń pyłowych,
  - ✓ gazowe – 0% redukcji zanieczyszczeń gazowych,
- 2016 r.:
  - ✓ pyłowe – 99,0% redukcji zanieczyszczeń pyłowych,
  - ✓ gazowe – 0% redukcji zanieczyszczeń gazowych,
- 2017 r.:
  - ✓ pyłowe – 99,3% redukcji zanieczyszczeń pyłowych,
  - ✓ gazowe – 0,1% redukcji zanieczyszczeń gazowych,
- 2018 r.:
  - ✓ pyłowe – 99,3% redukcji zanieczyszczeń pyłowych,
  - ✓ gazowe – 0% redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń z komunikacji nasilają się zwłaszcza w okresie letnim, z uwagi na obecność turystów. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

Ruch pojazdów silnikowych jest obecnie bardzo znaczącym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza. Emisja komunikacyjna ma charakter liniowy, a główny ciężar jej oddziaływania związany jest z dwiema drogami wojewódzkimi o stałym przebiegu z południowego zachodu na północny wschód. Na największą emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych narażone są zatem takie miejscowości jak Chruszczobród, Ciągowice, Turza, a także Niegowonice.

Ponadprzeciętny poziom emisji komunikacyjnej związany jest ponadto z ruchem samochodowym w centralnej części gminy, uwarunkowanym funkcją Łaz jako gminnego centrum w dziedzinie handlu, usług, administracji, kultury. Znaczna część gminy wolna jest natomiast od negatywnego oddziaływania transportu drogowego z uwagi na brak ważniejszych powiązań międzygminnych. Ważną rolę pełni duży udział lasów oraz ogólne uwarunkowania przyrodnicze i terenowe ograniczające w niektórych rejonach gminy możliwości rozbudowy infrastruktury drogowej. Miejscowości takie jak Grabowa, Niegowoniczki, Skałbania, Trzebyczka czy Kuźnica Masońska znajdują się poza siecią powiązań komunikacyjnych na skalę ponadgminną. W związku z tym emisja spalin w tych okolicach jest dużo niższa.

Emisja napływowa

Istotną rolę w emisji zanieczyszczeń do powietrza odrywa także napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiadujących. Zasadnicze znaczenie ma lokalizacja terenu gminy w kierunku północno-wschodnim od uprzemysłowionego rejonu Górnego Śląska i Zagłębia. Napływ zanieczyszczeń z tych terenów jest rezultatem dominujących w tym rejonie wiatrów z kierunku południowo-zachodniego oraz zachodniego.

5.2.2. Odnawialne źródła energii

Poprawa efektywności energetycznej wiąże się z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii: co najmniej do poziomu 15 % do 2020 r. i dalszy wzrost w latach następnych, 10 % udział biopaliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji do 2020 r., zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych i ochronę lasów przed nadmierną eksploatacją na cele energetyczne.

W województwie śląskim dokonano inwentaryzacji zasobów, a także oszacowano potencjał źródeł odnawialnych w ramach *Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego*. Zestawienie obiektów piętrzących w Gminie przedstawiono w tab. 2. Potencjał zasobów odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Łazy zgodnie z w/w programem został przedstawiony w tab. 3.

Tabela 2. Zestawienie istniejących obiektów piętrzących na terenie Gminy Łazy

Lp.	Nazwa obiektu Miejscowość (Gmina)	Lokalizacja rzeka (dorzecze)	Parametry energetyczne			
			Przepływ Ośr.. [m ³ /s]	Spad H max. [m]	Potencjał teoretyczny	
					Moc N [kW]	Energia A [MWh/rok]
1.	Łazy	Mitrega (Czarna Przemsza)	0,4	2,4	10,1	88,7

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Tabela 3. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Łazy

Lp.	Gmina	Preferowane kierunki rozwoju – grupa A inwestycje krótkookresowe	Kierunki rozwoju możliwe do realizacji – grupa B inwestycje długookresowe
1.	Łazy	Energia z biomasy	-

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Energia z biomasy

Do grupy gmin, które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami do rozwoju wykorzystania energii z biomasy (wzięto pod uwagę możliwy do pozyskania potencjał drewna oraz słomy i siana) – strefa A zaliczono gminy o potencjale przekraczającym 35 TJ/rok. Do grupy tych gmin należy Gmina Łazy.

5.2.3. Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w zakresie sporządzania rocznej oceny jakości powietrza są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396, t.j. ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2018 r., poz. 1119),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) i Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2019 r., poz. 1931),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1159).

Obowiązek sporządzania corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu wynika z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje, corocznych ocen poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

1. przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
2. mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
3. nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
4. przekracza poziom docelowy,
5. nie przekracza poziomu docelowego,
6. przekracza poziom celu długoterminowego,
7. nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w województwie śląskim oparto na „**Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2018**” przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach. Jak już wspomniano powyżej Gmina Łązy należy do **strefy śląskiej – kod strefy PL2405**.

Od 2019 r. monitoringiem środowiska zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe,
- **klasa C1** - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny 20µg/m³ do osiągnięcia do dnia 01 stycznia 2020 r. (faza II),
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 4 i w tab. 5.

Tabela 4. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia w latach 2015-2018

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2015-2018 dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia			
	PL2405			
Kod strefy	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Pył zawieszony PM10	C	C	C	C
Pył zawieszony PM2,5	C, C1	C, C1	C, C1	C
Dwutlenek siarki	A	A	C	A
Dwutlenek azotu	A	A	A	A
Tlenek węgla	A	A	A	A
Ozon	C, D2	C, D2	C, D2	C
Ołów	A	A	A	A
Kadm	A	A	A	A
Nikiel	A	A	A	A

Arsen	A	A	A	A
Benzen	A	A	A	A
Benzo(a)piren	C	C	C	C

Źródło: Czternasta, piętnasta, szesnasta oraz roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2015, 2016, 2017, 2018 rok, WIOŚ Katowice

Tabela 5. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w latach 2015-2018

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2015-2018 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia			
	PL2405			
Kod strefy	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Tlenki azotu	A	A	A	A
Ozon	C, D2	C, D2	C, D2	C
Dwutlenek siarki	A	A	A	A

Źródło: Czternasta, piętnasta, szesnasta oraz roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2015, 2016, 2017, 2018 rok, WIOŚ Katowice

Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim w 2018 r. jest klasyfikacja stref wykonana dla kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin. Zgodnie z klasyfikacją:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C:
  - ✓ dla pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska) oraz dla PM2.5 w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska),
  - ✓ dla ozonu w aglomeracji górnośląskiej i strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego w 5 strefach obejmujących całe województwo,
  - ✓ dla dwutlenku siarki w strefie śląskiej.
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
  - ✓ dla dwutlenku azotu w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miastach Bielsko-Biała i Częstochowa oraz w strefie śląskiej,
  - ✓ dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej:
  - ✓ klasa C - przekroczenie poziomu docelowego ozonu,
  - ✓ klasa A – brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego w latach 2014-2017 prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska WIOŚ. Stacja pomiarowa monitoringu powietrza w strefie śląskiej w sąsiedztwie Gminy Łązy znajduje się w Zawierciu przy ul. Skłodowskiej-Curie, na której badane są pył zawieszony PM10, 24-godzinny, benzo(a)piren, 24-godzinny. Wyniki przeprowadzonych pomiarów, a także wartości uzyskane na podstawie modelowania w Gminie w latach 2014-2017 przedstawiono w tab. 6.

Tabela 6. Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefie śląskiej w latach 2014-2017

Lp.	Rok kalendarzowy	PM10	PM2,5	Benzen	SO ₂	NO ₂	Pb
		[µg/m ³]					
Stacja pomiarowa Zawiercie, ul. Skłodowskiej-Curie							
1.	2014	40	-	-	-	-	-
2.	2016	35	-	-	-	-	-
Łazy							
1.	2015	36	26	1,5	10	19	0,02
2.	2017	34	24	1,7	9	16	0,02

Źródło: Aktualny stan jakości powietrza w latach 2014-2017, WIOŚ Katowice

Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wdrażanie i realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej i programu ograniczania niskiej emisji ✓ Realizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe ✓ Wykonywanie remontów i przebudowy dróg 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przekroczenia standardów jakości powietrza dla strefy śląskiej ✓ Wykorzystanie nieekologicznych nośników energii ✓ Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prowadzenie edukacji ekologicznej ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów prośrodowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Pogorszenie stanu finansów publicznych skutkujące ograniczeniem nakładów inwestycyjnych ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.3. Zagrożenia hałasem

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za hałas uznaje się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z elementów oddziałujących na komfort psychiczny ludności szczególnie w rejonach zurbanizowanych z gęstymi sieciami komunikacyjnymi i dużą ilością zakładów produkcyjnych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska głównie poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub na tym poziomie, a w przypadku przekroczenia na zmniejszeniu tego poziomu, do co najmniej dopuszczalnego.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, t. j.). Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- linie elektroenergetyczne,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu:
  - ✓ hałas przemysłowy,
  - ✓ hałas komunalny.

Ogólnie hałas można podzielić na: komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) oraz przemysłowy. Głównym źródłem, ze względu na przestrzenny charakter oddziaływania, na terenie Gminy Łazy jest hałas komunikacyjny. Hałas przemysłowy ma zdecydowanie mniejszy udział w emisji uciążliwych dźwięków, a jego oddziaływanie ma charakter lokalny. Ponadto w Łazach występuje także hałas generowany przez transport kolejowy uciążliwy wzdłuż biegu Centralnej Magistrali Kolejowej.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg.

W Łazach istnieją dogodnie połączenia drogowe z wszystkimi większymi miastami w regionie drogami wojewódzkimi nr 796 i 790. Droga nr 796 relacji Dąbrowa Górnicza - Zawiercie włącza się do drogi krajowej nr 1 i daje gminie powiązanie z kierunkiem Warszawa - Częstochowa i Dąbrowa Górnicza - Tychy - Bielsko Biąłe. Natomiast poprzez połączenie z drogą krajową nr 78 Siewierz - Zawiercie - Jędrzejów - Kielce, gmina uzyskuje powiązanie z kierunkiem wschodnim Jędrzejów - Kielce, a także dogodny dojazd do pobliskiego Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice. Droga Nr 796 przechodzi przez sołectwo Chruszczobród, Wysoka, Ciągowice, Turza i Kuźnica Masłońska na odcinku 10,290 km. Droga nr 790 relacji Dąbrowa Górnicza - Ogrodzieniec - Pilica stanowi ważną trasę wylotową z obszaru aglomeracji górnośląskiej w rejon Jury Krakowsko-Częstochowskiej, jako trasa ruchu rekreacyjno-turystycznego. Droga Nr 790 przebiega przez sołectwo Niegowonice i Rokitno Szlacheckie na długości 8,410 km.

Hałas kolejowy odgrywa mniej znaczącą rolę od hałasu drogowego pomimo faktu, iż województwo śląskie posiada jeden z największych węzłów komunikacji kolejowej w Polsce.

Obszar gminy przecina ważny kolejowy szlak komunikacyjny północ – południe tj. linia kolejowa Gdańsk - Warszawa - Częstochowa - Katowice, z dużą stacją rozrządową dla Śląska i Zagłębia.

Na uwagę zasługują fakt, iż *linia kolejowa nr 001 Zawiercie-Łazy* została objęta „Programem Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”, w którym zawarto propozycje działań, tj.:

- właściwe planowanie przestrzenne w sąsiedztwie analizowanego odcinka drogi kolejowej,
- realizowanie działań określonych w polityce długookresowej oraz edukacji społecznej.

Na terenie Gminy Łazy nie występują lotniska, nie ma zatem źródeł hałasu lotniczego, które stanowiłyby zagrożenie dla mieszkańców.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych, np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji.

Na terenie Gminy Łazy funkcjonuje kilka zakładów o charakterze przemysłowym tj. STALOBREX Sp. z o.o. w Wysokiej oraz FOB-DECOR Sp. z o.o. w Turzy, jednak emitowany przez nie hałas nie jest przyczyną znacznego pogorszenia klimatu akustycznego gminy.

Monitoring hałasu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ponadto za dokonywanie ocen oddziaływania hałasu komunikacyjnego w formie map akustycznych odpowiedzialni są:

- prezydent miasta (powyżej 100 000 mieszkańców),
- zarządcy dróg (po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie),
- zarządcy linii kolejowych (po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie),
- zarządcy portów lotniczych (ponad 50 000 operacji startów i lądowań).

Na terenach nieobjętych mapami akustycznymi do prowadzenia pomiarów został ustawowo zobowiązany Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Podmiotem odpowiedzialnym za pomiary poziomu hałasu komunikacyjnego w województwie śląskim, na terenach nieobjętych mapami akustycznymi od 2019 r. jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach.

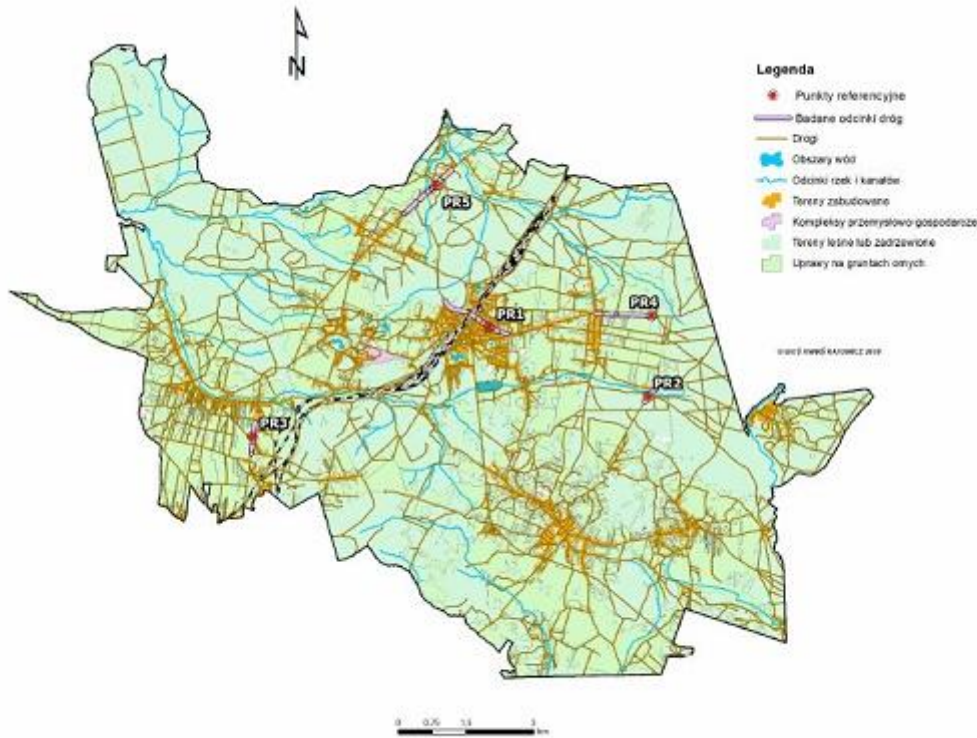
Hałas drogowy

Pomiary hałasu drogowego w Gminie Łazy przeprowadzone zostały w 2018 r. przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach. Wyniki pomiarów zostały opublikowane w „Opracowaniu wyników badań i ocenie klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie gminy Łazy w 2018 roku”.

Badania wykonano w 5 rejonach oznaczonych kolejnymi symbolami:

- RB1 – Łazy, droga powiatowa, ul. Konstytucji 3-go Maja, od skrzyżowania z ul. Częstochowską do skrzyżowania z ul. Kościuszki, 1 600 m,
- RB2 – Mitręga, droga wojewódzka nr 790, ul. Pilicka, od skrzyżowania z ul. Rokicką do granicy zabudowy mieszkaniowej, 260 m,
- RB3 – Chruszczobród, droga wojewódzka nr 796, ul. Piaskowa, od skrzyżowania z ul. Ogrodową do skrzyżowania z ul. Mickiewicza, 880 m,
- RB4 – Rokitno Szlacheckie, droga powiatowa, ul. Kościuszki, od skrzyżowania z ul. Ogrodową do granicy zabudowy mieszkaniowej, 1 160 m,
- RB5 – Turza, droga wojewódzka nr 796, ul. 1-go Maja, od skrzyżowania z ul. Wojska Polskiego do skrzyżowania z ul. Strażacką, 1 300 m.

Ogólny plan rozmieszczenia poszczególnych rejonów badawczych oraz punktów referencyjnych, na terenie Gminy Łazy przedstawiono na rys. 3.

Rysunek 3. Lokalizacja rejonów badań oraz punktów referencyjnych hałasu drogowego na terenie Gminy Łazy

Przeznaczenie terenów we wszystkich 5-ciu rejonach badawczych stanowią tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

W tab. 7 przedstawiono ocenę wyników badań poziomów dźwięku hałasu drogowego wyrażonych w L_{AeqD}^{1d} i L_{AegN}^{1n} , w punktach referencyjnych dla poszczególnych dni tygodnia względem poziomów dopuszczalnych.

W tab. 8 przedstawiono wartość najbardziej niekorzystnych poziomów dźwięku dla wskaźników L_{AeqD}^{1d} i L_{AegN}^{1n} , dla rozpatrywanych punktów referencyjnych zlokalizowanych na terenie miasta Łazy.

Wartości średniego natężenia ruchu pojazdów, dla sesji pomiarowej, w przyjętych przekrojach pomiarowych na terenie miasta Łazy przedstawiono w tab. 9.

Tabela 7. Ocena wyników badań poziomów dźwięku hałasu drogowego, wyrażonych w L_{AeqD}^{1d} i L_{AeqN}^{1n} , w punktach referencyjnych dla poszczególnych dni tygodnia względem poziomów dopuszczalnych w Łazach w 2018 r.

gmina	punkty referencyjne w obrębie rejonu badań	dzień tygodnia	zmierzone wartości poziomu dźwięku A w [dB]					
			L_{AeqD}^{1d}			L_{AeqN}^{1n}		
			poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu	poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu
Łazy	RB1 Łazy ul. Konstytucji 3-go Maja	wiosenna sesja pomiarowa						
		pn	63,9	61	2,9	55,8	56	-
		śr	-	61	-	56,4	56	0,4
		czw	63,4	61	2,4	55,5	56	-
		pt	63,8	61	2,8	55,5	56	-
		sb	63,7	61	2,7	53,9	56	-
		nd	62,0	61	1,0	54,4	56	-
		letnia sesja pomiarowa						
		pn	63,1	61	2,1	54,6	56	-
		śr	-	61	-	55,6	56	-
		czw	63,2	61	2,2	54,5	56	-
		pt	64,1	61	3,1	55,1	56	-
		sb	63,0	61	2,0	53,3	56	-
		nd	60,4	61	-	54,7	56	-
		jesienna sesja pomiarowa						
		wf	-	61	-	56,5	56	0,5
		śr	63,5	61	2,5	55,2	56	-
		czw	66,0	61	5,0	55,7	56	-
	pt	65,2	61	4,2	55,7	56	-	
	sb	64,5	61	3,5	54,7	56	-	
	nd	63,0	61	2,0	54,8	56	-	
	RB2 Mitręga ul. Piłicka DW 790	pn	67,0	61	6,0	60,1	56	4,1
		śr	-	61	-	60,7	56	4,7
		czw	66,8	61	5,8	61,3	56	5,3
		pt	67,5	61	6,5	59,9	56	3,9
		sb	66,9	61	5,9	57,3	56	1,3
		nd	66,8	61	5,8	62,4	56	6,4
	RB3 Chruszczobród ul. Powiatowa DW 796	wf	-	61	-	52,9	56	-
		śr	61,2	61	0,2	52,9	56	-
		czw	61,7	61	0,7	52,1	56	-
	RB4 Rokitno Szlacheckie ul. Kościuszki	wf	-	61	-	62,8	56	6,8
		śr	66,3	61	5,3	62,5	56	6,5
		czw	65,8	61	4,8	62,5	56	6,5
RB5 Turza ul. 1-go Maja DW 796	wf	-	61	-	67,3	56	11,3	
	śr	70,8	61	9,8	65,9	56	9,9	
	czw	71,2	61	10,2	66,5	56	10,5	
	pt	69,9	61	8,9	64,1	56	8,1	
	sb	69,4	61	8,4	60,6	56	4,6	
	nd	68,5	61	7,5	63,2	56	7,2	

Tabela 8. Wartości maksymalnych poziomów dźwięku z sesji pomiarowych, dla wskaźników L_{AeqD}^{1d} i L_{AeqN}^{1n} , w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych, dla rozpatrywanych punktów referencyjnych w Łazach w 2018 r.

	L_{AeqD}^{max} [dB]			L_{AeqN}^{max} [dB]		
	poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego	poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego
PR1, Łazy, ul. Konstytucji 3-go Maja	66,0	61	5,0	56,5	56	0,5
PR2, Mitręga, ul. Piłicka, DW 790	67,5	61	6,5	62,4	56	6,4
PR3, Chruszczobród, ul. Powiatowa, DW 796	61,7	61	0,7	52,9	56	-
PR4, Rokitno Szlacheckie, ul. Kościuszki	66,3	61	5,3	62,8	56	6,8
PR5, Turza, ul. 1-go Maja, DW 796	71,2	61	10,2	67,3	56	11,3

Tabela 9. Średnie godzinne natężenie ruchu pojazdów, w czasie trwania sesji pomiarowej, w przekrojach pomiarowych w Łazach w 2018 r.

Punkt pomiarowy	Dzień tygodnia/data	Dzień (6:00-22:00)		Noc (22:00-6:00)	
		Średnie natężenie ruchu pojazdy/godzinę		Średnie natężenie ruchu pojazdy/godzinę	
		Pojazdy lekkie	Pojazdy ciężkie	Pojazdy lekkie	Pojazdy ciężkie
PR 1 Łazy, ul. Konstytucji 3-go Maja	czwartek/24.05.2018	113		31	
	piątek/25.05.2018	129		29	
	sobota/26.05.2018	134		22	
	niedziela/27.05.2018	137		35	
	poniedziałek/28.05.2018	125		31	
PR 2 Mitręga, ul. Piłicka, DW 790	środa/23.05.2018	-	-	30	6
	czwartek/24.05.2018	139	35	30	7
	piątek/25.05.2018	183	39	29	6
	sobota/26.05.2018	208	14	11	2
	niedziela/27.05.2018	243	10	32	10
	poniedziałek/28.05.2018	143	38	29	7
PR 3 Chruszczobród, ul. Powiatowa DW 796	wtorek/21.08.2018	-		13	
	środa/22.08.2018	68		12	
	czwartek/23.08.2018	73		10	
PR 4 Rokitno Szlacheckie, ul. Kościuszki	wtorek/21.08.2018	-		70	
	środa/22.08.2018	170		78	
	czwartek/23.08.2018	168		73	
PR 5 Turza, ul. 1-go Maja DW 796	wtorek/23.10.2018	-	-	71	44
	środa/24.10.2018	451	94	74	35
	czwartek/25.10.2018	464	90	76	33
	piątek/26.10.2018	495	106	77	20
	sobota/27.10.2018	426	69	48	3
	niedziela/28.10.2018	308	22	47	13

Hałas kolejowy

W 2007 r. na zlecenie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., zostały wykonane mapy akustyczne dla linii kolejowej 001 - Odcinek Zawiercie - Łazy. Badania wskazały jednoznacznie na niekorzystny stan środowiska akustycznego wzdłuż linii. Oddziaływanie hałasu oszacowano na ok. 150 m od linii, a maksymalny zakres przekroczeń nie był większy niż 15 dB.

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Prowadzenie remontów i przebudowy dróg gminnych	✓ Nadal niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ciągły monitoring klimatu akustycznego ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej ✓ Możliwość współfinansowania przedsięwzięć w ramach programów finansowanych z funduszy europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rosnąca ilość użytkowników pojazdów na drogach ✓ Brak mało konfliktowych i jednocześnie skutecznych środków ochrony środowiska przed hałasem drogowym ✓ Wysokie koszty podróży publicznymi środkami transportu (np. kolejami) w stosunku do transportu indywidualnego ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.4. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest nieodzownym elementem środowiska naturalnego. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Sieci i urządzenia elektroenergetyczne

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Łazy zaliczyć można: linie elektroenergetyczne, stacje elektroenergetyczne i bazowe stacje telefonii komórkowej.

Gmina Łazy jest w całości zelektryfikowana. Na jej terenie znajdują się dwa główne źródła zasilania:

- GPZ - Łazy 110/15 kV,
- GPZ - Cementownia Wysoka 110 kV.

Przez teren Gminy Łazy przebiegają następujące linie przesyłowe wysokiego napięcia:

- linia 400 kV relacji Tucznawa – Joachimów – Rogowiec, Łagisza - Tucznawa
- linia 220 kV relacji Łośnice - Siersza
- linia 220 kV relacji Łośnice - Koksochemia

oraz sieć rozdzielcza wysokiego napięcia 110 kV zasilająca GPZ. Są to:

- jednotorowa linia napowietrzna relacji Łagisza - Kądziałów
- jednotorowa linia napowietrzna relacji Łagisza - Wysoka - Kądziałów
- jednotorowa linia napowietrzna relacji Tucznawa – GPZ Łazy – Kądziałów.

Instalacje radiokomunikacyjne

Na terenie Gminy Łązy głównym operatorem telefonii stacjonarnej jest Orange. Najlepsza sytuacja w zakresie dostępności telekomunikacyjnej występuje w samym mieście, gdzie oprócz Orange Polska S.A. obszar ten obsługuje operator Netia oraz DIALOG S.A. Natomiast telefonizacja obszarów wiejskich z udziałem Orange Polska S.A. oparta jest na sieci przewodowej uzupełnianej stacjami radiowego dostępu abonenckiego.

Ponadto na terenie Gminy usługi telekomunikacyjne świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. Według wykazu pozwoleń radiowych dla stacji GSM/UMTS/LTE oraz CDMA, wydawanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, iż w Gminie Łązy, istnieje nie spełna 30 stacji bazowych telefonii komórkowej.

Monitoring PEM

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring ten, zgodnie z art. 26 ust. 1, pkt. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych. Badania te powinny być przeprowadzane cyklicznie, przy zastosowaniu ujednoczonych metod zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi również, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (art. 124 Prawo ochrony środowiska).

W latach 2014-2018 pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa śląskiego wykonywał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. W tym okresie pomiar na terenie Gminy Łązy wykonany był tylko jeden raz w 2016 r. (tab. 10). Pomiar ten nie wykazał przekroczenia poziomu dopuszczalnego 7 V/m.

Tabela 10. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Łązy 2014-2018

Lp.	Data wykonania pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego poziomu pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz (składowej elektrycznej E) w środowisku	Natężenie pola elektrycznego E* [V/m]
2016 r.			
1.	13.09.2016	ul. Częstochowska, Łązy	0,45

Źródło: WIOŚ Katowice, sprawozdania z badań za lata 2014-2018

Wyjaśnienia: * - średnia wartość arytmetyczna wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych PEM w zakresie częstotliwości 100kHz-3GHz, w danym punkcie obserwacji w środowisku

** - wynik pomiaru poniżej dolnego przedziału zakresu akredytacji laboratorium w odniesieniu do metody badawczej

^ - wynik pomiaru poniżej progu czułości sondy pomiarowej pola elektrycznego, serii EF 0391, E – Field Probe

Od 2019 r. monitoringiem środowiska, w tym promieniowania elektromagnetycznego zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach.

Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pól elektromagnetycznych ✓ Brak w najbliższej perspektywie czasowej planowanych inwestycji, które stanowiłyby 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wzrastająca ilość stacji bazowych telefonii komórkowej ✓ Wzrastająca popularność sieci bezprzewodowych

potencjalne źródło PEM o ponadnormatywnym poziomie	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ciągły monitoring poziomu pól elektromagnetycznych ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej ✓ Możliwość współfinansowania przedsięwzięć w ramach programów finansowanych z funduszy europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.5. Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Wody powierzchniowe

Gmina Łązy leży w obszarze zlewni Wisły, pomiędzy dolinami Białej i Czarnej Przemszy oraz rzeki Centurii. Północne terytorium gminy to w dużej części gęsta sieć stawów, potoków i terenów podmokłych o dużych powierzchniach.

Czarna Przemsza przepływa przez obszar gminy na długości prawie 7 km i ma bardzo duży wpływ na kształtowanie lokalnych stosunków wodnych. Jej zlewnia, wydzielona przez wododział niższego rzędu, obejmuje teren północny, środkowy i zachodni. Sama rzeka jest źródłowym odcinkiem Przemszy, będącej lewym dopływem górnej Wisły. Najdłuższym dopływem jest Mitręga, uchodząca do Jeziora Przeczyckiego. Dolina, na której znajdują się cieki jest słabo wykształcona i nie posiada żadnych teras zalewowych.

Południowa i południowo - wschodnia część gminy to zlewnia Białej Przemszy, przepływającej niedaleko miejscowości Skałbania. Obszar zlewni jest bardzo bogaty w roślinność wodną, wśród której występuje rzadko spotykana w kraju warzucha polska. Największym dopływem rzeki jest Centuria, biorąca swój początek w osadzie Centuria.

Obydwie rzeki: Czarna i Biała Przemsza łączą się w okolicy Mysłowic, natomiast na rzekach Mitręga i Centuria znajdują się dwa niewielkie zalewy, wykorzystywane głównie do celów rekreacyjnych. Ogólnie teren gminy charakteryzuje się zróżnicowaną budową geologiczną z ubogą siecią hydrograficzną w południowo - wschodniej części i gęstą siecią rowów melioracyjnych w części północnej. Na obszarach przekształconych antropogenicznie obserwuje się utratę sieci hydrograficznej.

Poniżej (tab. 11) wyszczególniono jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z określeniem ich stanu.

Tabela 11. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Łązy w 2018 r.

Lp.	Kod	Nazwa	status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	RW20005212829	Centuria	naturalna	dobry	poniżej dobrego	zły	niezagrożona
2.	RW2000621231	Przemsza do zbiornika Przeczyce	naturalna	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
3.	RW2000621229	Mitręga	naturalna	poniżej dobrego	poniżej dobrego	zły	zagrożona
4.	RW20007212529	Trzebyczka	naturalna	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Lp.	Kod	Nazwa	status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
5.	RW2000621231	Przemsza do zbiornika Przeczyce	naturalna	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
6.	RW200062128329	Strumień Błędowski	naturalna	umiarkowany	dobry	zły	zagrożona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Wody podziemne

Gmina Łazy, podobnie jak większość gmin powiatu zawierciańskiego, charakteryzuje się bogatym zasobem wód podziemnych. Pod względem hydrologicznym, należy ona do obszaru bytomsko-olkuskiego i położona jest na dwóch Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP).

Zdecydowana większość terenu miasta to GZWP nr 454 Olkusz-Zawiercie, którego całkowite zasoby wodne szacuje się na poziomie 391 tys. m³/d. Jest to najbardziej zasobny zbiornik triasowy Monokliny Krakowsko-Śląskiej, rozciągający się od terenów Będzina i Piekar Śląskich na zachodzie do terenów Olkusza i Zawiercia na wschodzie, którego powierzchnia całkowita wynosi 732 km². Znaczna część omawianego zbiornika to obszar o niskim i bardzo niskim stopniu zagrożenia, który wzrasta w granicach doliny Przemszy k. Olkusza i Łaz Błędowskich, gdzie stopień zagrożenia określa się jako średni, wysoki, a nawet bardzo wysoki. W związku z powyższym na terenie gminy wydzielono obszary szczególnej ochrony zbiorników wód podziemnych w zasięgu GZWP nr 454 z najwyższą ochroną w części wschodniej i wysoką w części południowo-wschodniej.

Południowo wschodnia część gminy położona jest na Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych nr 326 Częstochowa (Wschód), którego całkowita powierzchnia wynosi 3 257 km³, a zasoby dyspozycyjne oszacowano na 1 020 m³/d. Zbiornik obejmuje niespełna 10% powierzchni gminy.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) występujące na obszarze gminy zostały zestawione i scharakteryzowane pod kątem ich jakości w tab. 12. Przedstawione wyniki badań i klasyfikacji wskazują na dobry stan wód podziemnych.

Tabela 12. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Łazy

Lp.	Kod	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	PLGW2000130	dobry	słaby	słaby	zagrożona
2.	PLGW2000112	dobry	dobry	dobry	zagrożona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Zaopatrzenie w wodę

W Gminie Łazy zaopatrzenie w wodę odbywa się w oparciu o lokalne zasoby wód głębinowych, prowadzone jest przez Promax Sp. z o.o. w Łazach, ul. Poczтовая 14. Pobór wody następuje z 8 ujęć zlokalizowanych na terenie gminy.

Charakterystykę istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy w 2018 r. przedstawiono w tab. 13 (stan na 31.12.2018 r., wg GUS).

Infrastruktura sieci wodociągowej na terenie gminy zapewnia dostawę wody dla większości mieszkańców (ok. 99,9%). Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło w 2018 r. 528,2 dam³/rok, a zużycie wody na potrzeby przemysłu w 2018 r. wyniosło 5 dam³/rok (stan na 31.12.2018 r., wg GUS).

Tabela 13. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie gminy w 2018 r.

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej
	[km]	[szt.]	[dam ³]	[%]
Łazy	119,2	4 852	487,7	99,90%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gospodarka ściekowa

Zgodnie z danymi GUS w 2018 r. z terenu Gminy Łazy zostało odprowadzonych 5 dam³/rok ścieków przemysłowych ogółem i 130 dam³/rok oczyszczonych ścieków komunalnych. Ścieki oczyszczane są w 1 oczyszczalni ścieków komunalnych, o przepustowości 1 058 m³/d (stan na 31.12.2018 r., wg GUS).

Długości sieci kanalizacyjnej oraz stopień skanalizowania gminy w 2018 r. przedstawiono w tab. 14.

Gmina utrzymuje dobry stan techniczny sieci. Planowana jest także budowa sieci kanalizacyjnej (etap II), w miarę możliwości budżetowych i pozyskanych środków zewnętrznych.

Tabela 14. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Łazy w 2018 r.

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków
	[km]	[dam ³ /rok]	[osoba]
Łazy	13,4	135,0	3 138

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenach nieskanalizowanych ścieki komunalne oczyszczane są w przydomowych oczyszczalniach ścieków i wprowadzane do wód lub do ziemi lub gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (tab. 15).

Tabela 15. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy Łazy (stan na 31.12.2018 r., wg GUS)

Jednostka terytorialna	Zbiorniki bezodpływowe [szt./rok]	Oczyszczalnie przydomowe [szt./rok]	Ścieki bytowe, w tym przekazane do stacji zlewnej [dam ³ /rok]
Łazy	2 750	271	24 453,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ochrona przed powodzią

Jak wynika z zapisów Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łazy z dnia 22 stycznia 2015 r., na omawianym terenie występują górne źródłiskowe odcinki rzek i potoków o niewielkich przepływach, dlatego Gmina nie jest narażona na niebezpieczeństwa powodzi powodujących zagrożenia życia i mienia ludności, występują natomiast okresowe podtapiania terenów dolinnych.

Za tereny zagrożone zalewami można uznać niewielki obszar dzielnicy Młynek, Gzichowa i Chruszczobrodu – Piaski. Obszarem podatnym na podtapianie gruntów sąsiednich jest dolina rzeki Mitregi, przepływająca przez Rokitno Szlacheckie, Łązy, Wiesiółkę, Chruszczobród i Chruszczobród – Piaski.

Obszarem narażonym na niebezpieczeństwo powodzi o dużym prawdopodobieństwie wystąpienia jest teren w Łazach w dzielnicy Młynek przyległy do rzeki Mitregi.

Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobrej jakości urządzenia sieciowe ✓ Wysoki stopień zwodociągowania ✓ Wysoki potencjał ekologiczny wód powierzchniowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Słaby stan wód podziemnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Inwestycje w urządzenia sieciowe ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysokie koszty realizacji urządzeń podczyszczania ścieków ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz ✓ Możliwość dużych natężeń opadów atmosferycznych

5.6. Gleby i zasoby naturalne

Na dużym obszarze Gminy Łązy rolnictwo jest wciąż silnym fundamentem rozwojowym i podstawą egzystencji dużej części populacji. Zestawienie użytków rolnych i ornych w gminie przedstawiono w tab. 16.

Tabela 16. Struktura gruntów w Gminie Łązy

Lp.	Gmina	Powierzchnia ogółem [ha]	Użytki rolne [ha]	Użytki rolne [% ogółu powierzchni]	Grunty orne [ha]	Grunty orne [% użytków rolnych]
1.	Łązy	13 285	5 986	45,06%	3 233	54,01%

Źródło: Starostwo Powiatowe w Zawierciu

Na użytkach rolnych, na których występuje niedobór mikroelementów, należy stosować odpowiednie nawozy, zgodnie z zasadami „Dobrej Praktyki Rolniczej”.

W ostatnich latach obserwuje się silny trend spadku powierzchni wykorzystywanych rolniczo spowodowany przekazywaniem gruntów na cele nierolnicze oraz wyłączeniem z użytkowania rolniczego z przyczyn ekonomicznych gruntów najślabszych. W Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach, na podstawie danych GUS, przeprowadzono analizę zależności pomiędzy zmianą obszarów zabudowanych a dostępnymi wskaźnikami demograficznymi i społeczno-ekonomicznymi. Analiza ta wykazała, że wzrost dochodów powoduje zwiększenie powierzchni terenów zabudowanych przypadających na jednego mieszkańca. Wzrost zamożności umożliwia przeznaczenie większej ilości środków finansowych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.

Obserwowana obecnie tendencja w planowaniu przestrzennym polegająca na nadmiernym przeznaczaniu na cele zabudowy gruntów rolnych prowadzi do rozpraszania zabudowy – jest to konsekwencją przeznaczania na cele urbanizacyjne w dokumentach planistycznych zbyt dużych, w stosunku do rzeczywiście niezbędnych, powierzchni pod zabudowę. Oprócz efektu rozproszenia zabudowy i niekorzystnych zmian krajobrazowych praktyka gospodarowania przestrzenią prowadzi do wzrostu kosztów budowy infrastruktury – dróg dojazdowych, wodociągów, kanalizacji i innych elementów liniowych. Jednym z następstw fragmentacji krajobrazu jest nadmierna ingerencja enklaw urbanizacji w obszary użytków rolnych. Następstwem tego zjawiska jest gwałtowny nieuzasadniony wzrost cen ziemi stymulujący podziały geodezyjne działek rolnych na mniejsze powierzchnie. Dotyczy to zwłaszcza mniejszych gospodarstw, których właściciele przewidują duży wzrost wartości nieruchomości rolnych w perspektywie zmiany ich funkcji.

Zanieczyszczenie gleb

W latach 2006-2011 na zlecenie Starostwa Powiatowego w Zawierciu, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach przeprowadziła badania gleb w 10 gminach tj.: Irządze, Kroczyce, Łazy, Poręba, Zawiercie, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny, Włodowice i Żarnowiec.

Z przeprowadzonych badań wynikało, że przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich w glebie wystąpiło w przypadku kadmu w 1 punkcie w Gminie Łazy. W łazach nie stwierdzono natomiast przekroczenia wartości dopuszczalnych ołowiu, niklu, chromu i rtęci w glebie. Analiza odczynu i zasobności gleb wykazała ich duże zróżnicowanie, które w przypadku Gminy Łazy jest z przewagą obojętnych i zasadowych.

Zagrożenie osuwiskami i ruchami masowymi ziemi

Na terenie Gminy Łazy odnotowano dwa osuwiska: w sołectwie Grabowa oraz sołectwie Wysoka. Ponadto na terenie ww. sołectw zidentyfikowano również obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych ziemi.

Zgodnie z danymi uzyskanymi ze Starostwa Powiatowego w Zawierciu, które prowadzi rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, osuwiska te charakteryzują się:

- osuwisko w sołectwie Wysoka stanowi zidentyfikowane czynne osuwisko skarpy nad zbiornikiem wodnym powstałym w byłym wyrobisku kopalni (tzw. Gliniak) w sołectwie Wysoka przy ulicy Szerokiej (przy wylocie ulicy Krótkiej),
- osuwisko w sołectwie Grabowa stanowi zidentyfikowane czynne osuwisko znajdujące się na południowym stoku Wierzgóry, za zabudowaniami posesji przy ulicy Strażackiej 19.

Zagrożenia związane z występowaniem osuwisk i ruchów masowych uwzględniane są w planowaniu przestrzennym gminy.

Tereny przemysłowe i zdegradowane

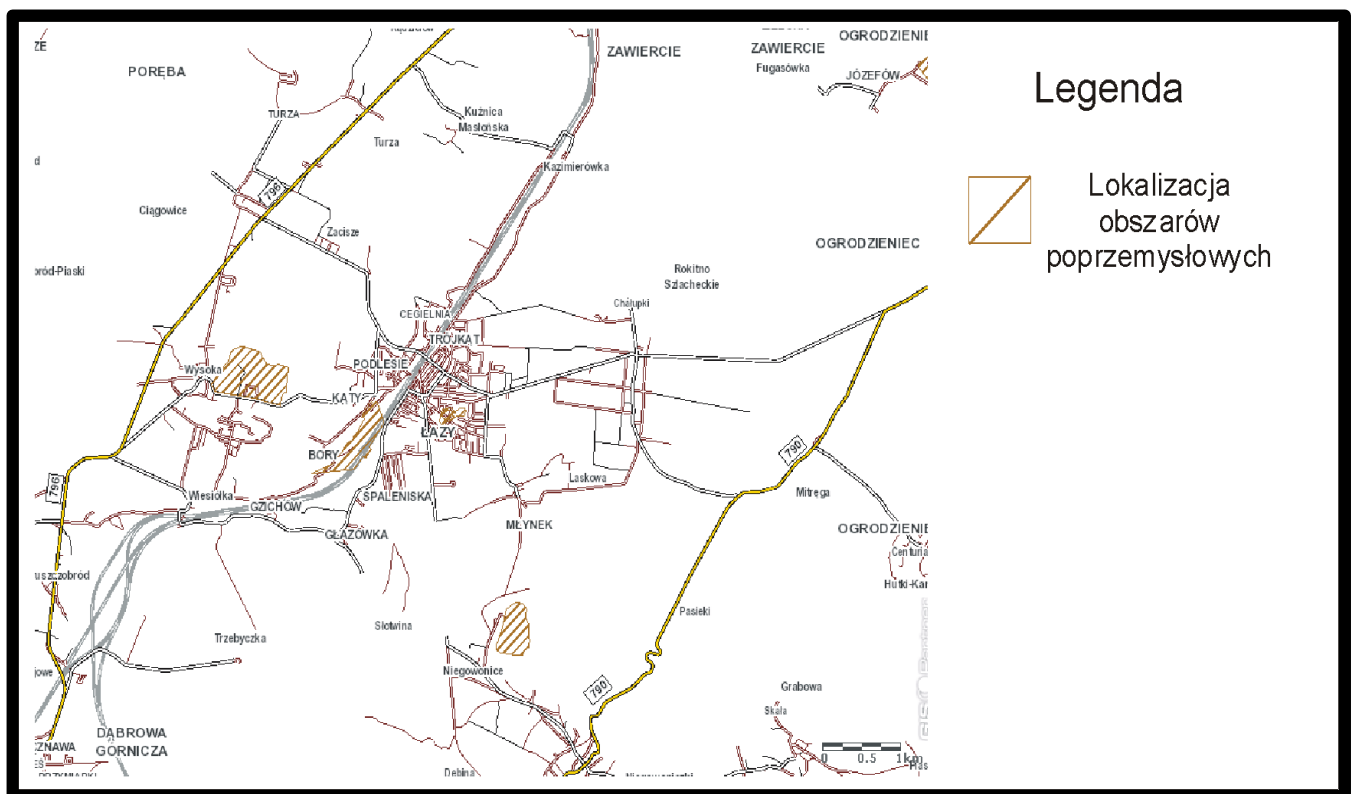
Tereny zdegradowane występujące na terenie Gminy Łazy to w szczególności obszary powstałe w wyniku działalności wydobywczej, a także tereny po zamkniętych grupach torów na stacji Łazy. Zestawienie tych terenów przedstawia tab. 17, natomiast na rys. 4 przedstawiono położenie obszarów przemysłowych na terenie gminy. Do obszarów tych należą:

- 3 kamieniołomy,
- tereny po zamkniętych grupach torów na st. Łazy,
- teren po wydobyciu węgla brunatnego,
- 2 żwirownie.

Tabela 17. Tereny przemysłowe w Gminie Łazy

Lp.	Nazwa terenu	Właściciel/Zarządca	Powierzchnia [ha]
1.	Tereny po zamkniętych grupach torów na stacji Łazy	PKP	3,87
2.	Tereny po wydobyciu węgla brunatnego w Ciągowicach	Agencja Nieruchomości Rolnych	17,78
3.	Żwirownia, Grabowa – Błojec	Agencja Nieruchomości Rolnych	2,96
4.	Żwirownia – wyrobisko, Kuźnica Mastońska	Agencja Nieruchomości Rolnych	16,98
5.	Kamieniołom, Niegowonice	Gmina Łazy	19,02
6.	Kamieniołom Łazy, ul. Topolowa	Gmina Łazy	3,65
7.	Kamieniołom w Wysokiej	Gmina Łazy	39,69

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2016-2019

Rysunek 4. Obszary przemysłowe na terenie Gminy Łazy

Źródło: <http://opitpp.orsip.pl/imap/>

Odpowiednio zrehabilitowane tereny przemysłowe posiadają duży potencjał gospodarczy, co w kontekście rozwoju regionu może być bardzo ważnym czynnikiem. Tylko odpowiednia współpraca na szczeblu gminno-powiatowym może zagwarantować wymierne korzyści, wynikające z dobrego zagospodarowania terenów zdegradowanych.

Ochrona zasobów kopalin

Zgodnie z Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. na terenie Gminy Łazy znajduje się 13 złóż kopalin, z których 1 jest eksploatowane (tab. 18). Charakterystykę złóż kopalin przedstawiono w tab. 18.

Tabela 18. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Łąży

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		Bilansowe geologiczne	Poza bilansowe	
Rudy cynku i ołowiu [tys. Mg]				
Gołuchowice	R	16 916	-	-
Rodaki - Rokitno Szlacheckie	P	2 632	-	-
Zawiercie 3	R	32 202	-	-
Poręba	P	799	-	-
Siewierz	P	317	-	-
Dolomit [tys. Mg]				
Chruszczobród	R	191 317	-	-
Chruszczobród 2	E	28 621,14	-	88,29
Chruszczobród I	R	17 443,70	-	-
Piaski i żwiry [tys. Mg]				
Chruszczobród	R	512	-	-
Surowce ilaste dla przemysłu cementowego [tys. Mg]				
Wysoka IV	R	8 673	-	-
Wapień i margle [tys. Mg]				
Niegowonice II	R	158 608	-	-
Michałówek-Łąży	Z	132	-	-
Niegowonice-Rokitno Szlacheckie	P	76 100	-	-

Źródło: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2018 r.

Wyjaśnienie: E - złożo eksploatowane, P – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie, R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, T - złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo, Z - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Ponadto ze zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenu Miasta i Gminy Łąży – Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXIV/215/17 Rady Miejskiej w Łążach z dnia 23 lutego 2017 r. wynika, iż w Gminie Łąży występuje jeszcze jedno złożo rud cynku i ołowiu „Chechło” zlokalizowane w większości na obszarze gmin Klucze, Ogrodzieniec i Łąży. W Gminie Łąży zajmuje niewielki fragment w południowo-wschodniej części gminy.

Analiza SWOT

GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rolnicze użytkowanie gleb ✓ Dobra jakość gleb, nie stanowiąca bariery do rolniczego użytkowania 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie obszarów przemysłowych i zdegradowanych ✓ Skażenie gleb metalami ciężkimi tj. kadmem ✓ Możliwość lokalnej – niekontrolowanej eksploatacji surowców
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nawożenie użytków rolnych zgodnie z zasadami „Dobrej Praktyki Rolniczej” ✓ Prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych ✓ Rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych ✓ Prace badawcze Państwowego Instytutu Geologicznego gwarantujące odpowiednie rozpoznanie terenu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przeznaczanie gruntów rolnych pod zabudowę mieszkalną ✓ Nielegalne wydobywanie kopalin ✓ Przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych

5.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.7.1. Odpady komunalne

Dane zaczerpnięto z „Analizy stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2017” i z „Analizy stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2018”.

W 2013 r. obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych przejęły wszystkie gminy, w tym Łązy. Ilości odebranych odpadów komunalnych w gminie przedstawiono w tab. 19. Z kolei ilość zebranych odpadów selektywnych rozbitych na frakcje zestawiono w tab. 20.

Tabela 19. Odpady komunalne odebrane w Gminie Łązy w 2017 i 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego

Jednostka terytorialna	Odpady z nieruchomości zamieszkałych						Odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych
	Odpady komunalne łącznie		Odpady niesegregowane (zmieszane)		Odpady zebrane selektywnie „u źródła”		
	2017 r.	2018 r.	2017 r.	2018 r.	2017 r.	2018 r.	
	[Mg/rok]		[Mg/rok]		[Mg/rok]		
Łązy	4110,75	5 053,90	3060,28	3 479,720	1050,47	1 574,18	341,497
Powiat zawierciański	40 131,230	38 254,169	28 916,550	27 100,100	11 214,680	11 147,449	11 928,928

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2017 i Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2018 oraz Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023

Tabela 20. Odpady komunalne odebrane selektywnie w Gminie Łązy w 2017 i 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego

Frakcja	Rok	Łązy	Powiat zawierciański
Papier i tektura	2017	60,58	634,71
	2018	68,88	636,18
Szkło	2017	307,24	1905,02
	2018	349,35	2883,13
Tworzywa sztuczne	2017	137,14	1966,85
	2018	155,94	2247,02
Metale	2017	0,00	45,36
	2018	0,00	21,53
ZSEiE	2017	1,38	48,61
	2018	15,11	43,95
Wielkogabarytowe	2017	97,52	778,96
	2018	191,54	790,89
Biodegradowalne	2017	270,14	2059,53
	2018	681,14	3034,69
Pozostałe	2017	176,47	3775,65
	2018	112,22	1490,06

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2017 i Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łązy za rok 2018 oraz Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

Ilości odpadów komunalnych zebranych w ramach działalności Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów w Gminie Łazy w 2018 r. zestawiono w tab. 21.

Tabela 21. Zestawienie ilości odpadów komunalnych zebranych w PSZOK w Gminie Łazy w 2018 r. na tle powiatu zawierciańskiego

Jednostka terytorialna	Liczba punktów PSZOK	Odpady komunalne łącznie
		[Mg/rok]
Łazy	1	114,005
Powiat zawierciański	11	944,651

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łazy za rok 2018 oraz Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023

Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 wprowadza podział na regiony gospodarki odpadami komunalnymi. Zgodnie z nim większość gmin powiatu zawierciańskiego należy do Regionu I. Jedynie Gmina Łazy została zakwalifikowana do Regionu II.

Przedmiotowa Gmina (Region II) w ostatnich latach kierowała odpady na instalacje:

- ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Główna 144A w Dąbrowie Górniczej,
- PTS ALBA Sp. z o.o., ul. Brzezińska w Chorzowie,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Cmentarna 19f w Zabrze,
- Przedsiębiorstwo Składowania i Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Rybnicka w Gliwicach.

W tab. 22 zestawiono dane dotyczące instalacji związanych z przetwarzaniem odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Regionu II.

Tabela 22. Instalacje w gospodarce odpadami komunalnymi w Regionie II (Gmina Łazy)

Lp.	Nazwa	Adres instalacji	Charakterystyka
RIPOK-OZiB (moc przerobowa instalacji [Mg/rok])			
1.	P.H.U. „SOWEX” Sp. z o.o.	ul. Sadowskiego 41-948 Piekary Śl.	5 000
2.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	ul. Cmentarna 19f 41-800 Zabrze	33 000
3.	Przedsiębiorstwo Składowania i Utylizacji Odpadów Sp. z o.o.	ul. Rybnicka 44-100 Gliwice	42 799
4.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach	Świętochłowice, teren składowiska odpadów, rejon ul. Wojska Polskiego	3 000
5.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.	ul. Grenadierów 41-200 Sosnowiec	3 000
6.	REMONDIS Tarnowskie Góry Sp. z o.o.	ul. Laryszowska 42-600 Tarnowskie Góry	21 000
7.	BM Recykling Sp. z o.o.	ul. Konopnickiej 11 41-100 Siemianowice Śl.	5 000
8.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Katowicach Sp. z o.o.	ul. Miłowicka 7a 40-312 Katowice	60 000
9.	ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	ul. Główna 144A 42-530 Dąbrowa Górnicza	60 250

Lp.	Nazwa	Adres instalacji	Charakterystyka
10.	RSP Maciejkowice	ul. Antoniów 1 41-508 Chorzów	20 000
11.	Zakład Usług Komunalnych Halina Kotuła	ul. Kempy 112 42-506 Będzin	67 490
12.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „PROMIEN”	ul. Główna 91 42-530 Dąbrowa Górnica	23 000
13.	FIRMA USŁUG EKOLOGICZNYCH KRYSZYNA ŻĄDŁO	ul. Srokowiecka 16 41-100 Siemianowice Śl.	7 500
14.	PTS ALBA Sp. z o.o.	ul. Brzezińska 41-503 Chorzów	3 500
15.	Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o.	ul. Rybnicka 199G 44-100 Gliwice	51 500
RIPOK MBP (moc przerobowa instalacji dla części: [Mg/rok])			
16.	ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o	ul. Główna 144A 42-530 Dąbrowa Górnica	mechanicznej: 90 000 biologicznej: 55 000
17.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	ul. Cmentarna 19F 41-800 Zabrze	mechanicznej: 60 000 biologicznej: 30 000
18.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Katowicach Sp. z o.o.	ul. Milowicka 7a 40-312 Katowice	mechanicznej: 100 000 biologicznej: 60 000
19.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.	ul. Grenadierów 41-200 Sosnowiec	mechanicznej: 50 000 biologicznej: 25 000
20.	PTS ALBA Sp. z o.o.	ul. Brzezińska 41-503 Chorzów	mechanicznej: 65 000 biologicznej: 45 000
21.	Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o.	ul. Rybnicka 199G 44-100 Gliwice	mechanicznej: 81 750 biologicznej: 32 700
22.	BM Recykling Sp. z o.o.	ul. Konopnickiej 11 41-100 Siemianowice Śl.	mechanicznej: 60 000 biologicznej: 25 000
Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (pojemność całkowita [m³])			
23.	Składowisko odpadów komunalnych w Sosnowcu	ul. Grenadierów 21 41- 216 Sosnowiec	1 053 000
24.	Składowisko odpadów komunalnych w Bytomiu	ul. al. Jana Pawła II 10 41- 902 Bytom	1 100 750
25.	Składowisko odpadów komunalnych w Gliwicach	ul. Rybnicka 44-100 Gliwice	1 885 000
26.	Składowisko odpadów komunalnych w Świętochłowicach	ul. Wojska Polskiego 41-608 Świętochłowice	1 005 400
27.	Składowisko odpadów komunalnych w Pyskowicach	ul. Wrzosowa 20a 44-120 Pyskowice	1 200 000
28.	Składowisko odpadów komunalnych w Zabrzu	ul. Cmentarna 19f 41-800 Zabrze	411 286
29.	Składowisko odpadów komunalnych w Katowicach	ul. Żwirowa 40-833 Katowice	967 050
30.	Składowisko odpadów komunalnych w Dąbrowie Górniczej	ul. Główna 144a 41-303 Dąbrowa Górnica	715 570
Instalacje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych (moc przerobowa instalacji [Mg/rok])			
31.	PZOM STRACH Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.	ul. Zakładowa 2 41-940 Piekary Śląskie	3 000

Lp.	Nazwa	Adres instalacji	Charakterystyka
32.	STENA RECYCLING Sp. z o. o.	ul. Konopnickiej 11 41-100 Siemianowice Śl.	60 000
33.	LANDECO Sp. z o.o.	ul. Zwycięstwa 4 41-100 Siemianowice Śląskie	70 000
34.	REMONDIS Tarnowskie Góry Sp. z o.o	ul. Laryszowska 42-600 Tarnowskie Góry	70 000
35.	RECYKLING Wojkowice Sp. z o.o.	ul. Długosza 27 42-580 Wojkowice	31 350
36.	PTS ALBA Sp. z o.o.	ul. Brzezińska 41-503 Chorzów	44 300
37.	ALBA Południe Polska Sp. z o.o.	ul. Nałkowskiej 41-922 Radzionków	94 100
38.	TONSMEIER POŁUDNIE Sp. z o. o.	ul. Kokotek 33 41-700 Ruda Śląska	165 000
39.	Remondis Górny Śląsk Sp. z o.o.	ul. Piotra Skargi 87 41-706 Ruda Śląska	49 980
40.	Veolia Usługi dla Środowiska Recykling Sp. z o. o.	ul. Wyzwolenia 2 41-100 Siemianowice Śl.	20 000
41.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach	Świętochłowice, teren składowiska odpadów, rejon ul. Wojska Polskiego	30 000
42.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	ul. P. Śmiłowskiego 15, 41-100 Siemianowice Śl.	5 500
43.	Tew Recykling Szkła Sp. z o.o.	ul. Kokotek 31 41-700 Ruda Śląska	120 000
44.	REMONDIS Sp. z o.o.	ul. Baczyńskiego 11 41-203 Sosnowiec	16 000
Instalacje do produkcji paliw alternatywnych (moc przerobowa instalacji [Mg/rok])			
45.	PTS ALBA Sp. z o.o.	ul. Brzezińska 41-503 Chorzów	51 000
46.	REMONDIS Sp. z o.o.	ul. Puszkina 41 42-530 Dąbrowa Górnicza	147 000
47.	SITA STAROL Sp. z o.o.	ul. Kluczborska 29 41-500 Chorzów	235 000
48.	Wywóz Nieczystości i Przewóz Ładunków Wiesław Strach	ul. Drzymały 14 Wojkowice	41 005
49.	TONSMEIER POŁUDNIE Sp. z o. o.	ul. Kokotek 33 41-700 Ruda Śląska	50 000
50.	Remondis Górny Śląsk Sp. z o.o.	ul. Piotra Skargi 87 41-706 Ruda Śląska	20 000

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022

Poziomy odzysku

Gminy są zobowiązane do osiągnięcia do dnia 31 grudnia 2020 r. odpowiednich poziomów:

- w odniesieniu do odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – recyklingu i przygotowania do ponownego użycia w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- w odniesieniu do odpadów budowlanych i rozbiórkowych (innych niż niebezpieczne) – recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku w wysokości co najmniej 70%

wagowo.

Obowiązkiem gmin jest również ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Do poziomów określonych w ustawie gminy dochodzić mają stopniowo. W tab. 23 zestawiono uzyskane poziomy odzysku przez Gminę Łazy wraz z wartością wymaganą przepisami prawa. Celem spełnienia wymogów na 2020 r. niezbędne jest dalsze rozwijanie selektywnej zbiórki „u źródła”.

Tabela 23. Zestawienie uzyskanych w 2018 r. poziomów odzysku odpadów komunalnych

Jednostka terytorialna	Poziom redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych
	%	%	%
Poziom wymagany (na 2018 r.)	40	30	50
Łazy	0	44	100

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łazy za rok 2018 oraz Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2023

1.7.2. Odpady zawierające azbest

Gmina Łazy posiada opracowany „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łazy na lata 2012-2032” i wprowadziła dofinansowania dla mieszkańców do usuwania i unieszkodliwiania tych wyrobów. Ilość odpadów zawierających azbest w 2019 r. na podstawie danych zawartych w Bazie Azbestowej Ministerstwa Rozwoju zamieszczono w tab. 24.

Tabela 24. Ilość wyrobów zawierających azbest w 2019 r. w Gminie Łazy na tle powiatu zawierciańskiego

Jednostka terytorialna	Ilość zinventaryzowana	Ilość usunięta	Pozostało
	[Mg]	[Mg]	[Mg]
Łazy	2 171,860	379,875	1 791,985
Powiat zawierciański	45 054,815	16 666,931	28 387,884

Źródło: Baza Azbestowa, <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl>, dostęp w czerwcu 2019 r.

1.7.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

W celu zapobiegania powstawaniu odpadów w mieście Łazy powinny być podejmowane następujące działania:

- robienie przemyślnych zakupów, w celu uniknięcia wyrzucania przeterminowanych produktów,
- przekazywanie nadmiaru produktów żywnościowych przydatnych do spożycia osobom potrzebującym,
- przekazywanie niepotrzebnej odzieży odpowiednim organizacjom, punktom zbierania lub bezpośrednio innym osobom,
- przekazywanie niepotrzebnych mebli do użytkowania innym osobom,
- używanie toreb wielokrotnego użytku, w celu uniknięcia wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych (reklamówki jednorazowego użytku),

- stosowanie opakowań wielokrotnego użytku i opakowań zwrotnych,
- korzystanie z korespondencji elektronicznej (pisma, faktury, wyciągi bankowe) zamiast poczty tradycyjnej,
- stosowanie akumulatorów zamiast jednorazowych baterii,
- kompostowanie odpadów spożywczych i zielonych.

Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Działanie PSZOKu ✓ Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nie zbyt duża ilość odpadów zebranych selektywnie w stosunku do masy wszystkich odebranych odpadów komunalnych, ✓ Użytkowanie wyrobów zawierających azbest
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalsze rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ✓ Stale wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz ✓ Nielegalne składowanie odpadów i oszustwa w branży odpadowej

5.8. Zasoby przyrodnicze

Na terenie Gminy Łazy obszary prawnie chronione zajmują 6 444,50 ha, co stanowi ok. 48% powierzchni gminy. Do form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy należą:

- Park Krajobrazowy,
- Rezerwat przyrody,
- Obszary Natura 2000,
- Pomniki przyrody.

Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd”

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd obejmuje teren Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Całkowita powierzchnia parku to 600,85 km² (otuliny 483,88 km²). Powierzchnia i budowa geologiczna terenu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd ma odbicie w zróżnicowaniu krajobrazowym i przyrodniczym. Zbudowany jest głównie ze skał mezozoicznych, zasadnicza część utworów pochodzi z okresu jurajskiego. Czynnikiem wpływającym na rozwój rzeźby tego terenu jest zjawisko krasowienia. Występujące tutaj jaskinie oraz schroniska skalne to jedne z najbardziej interesujących i piękniejszych obiektów. Pierwszoplanową formą krajobrazu PK Orlich Gniazd stanowiącą również jeden z elementów rzeźby krasowej są licznie występujące tu ostańce wapienne zwane inaczej mogotami. Najbardziej charakterystycznymi elementami krajobrazu tego terenu jest mozaika wierzchołków wapiennych, urozmaiconych pasmami skałek oraz rozcinających je, pozbawionych wody dolin krasowych. Budowa geologiczna ma zasadniczy wpływ na warunki hydrologiczne tego obszaru. Omawiany teren jest bardzo ubogi w wody powierzchniowe (rzek i potoków). Mała ilość stałych systemów wodnych uzupełniana jest przez sieć cieków okresowych, które pojawiają się po ulewnych deszczach, szczególnie w okresie letnim. Wiele wód powierzchniowych ginie pod ziemią w tzw. ponorach, by wypłynąć ponownie w pewnej odległości w postaci źródła krasowego zwanego także wywierzykiem. Urozmaicona rzeźba terenu, niejednorodny mikroklimat i stosunki glebowe oraz bogata przeszłość historyczna są przyczyną różnorodności zbiorowisk roślinnych, jakie spotykamy na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, a tym samym w PK Orlich Gniazd. Występują tu bardzo blisko siebie zbiorowiska roślinne, które wykazują

skrajne cechy pod względem florystycznym i ekologicznym. Spośród zwierząt na szczególną uwagę zasługują nietoperze, które znajdują ostoje w licznych na terenie parku jaskiniach, schroniskach skalnych i starych wyrobiskach. Występuje tu kilkanaście gatunków tych ssaków. Na terenie parku występuje także wiele rzadkich ciepłolubnych gatunków bezkręgowców. Na uwagę zasługuje także obfitująca w gatunki rzadkie i endemity specyficzna fauna drobnych bezkręgowców żyjących w jaskiniach. Przez ruiny średniowiecznych zamków prowadzi Szlak Orlich Gniazd, który stanowi główną oś turystyczną Jury. Zamki usytuowane na niedostępnych skalnych wzniesieniach - orle gniazda, dały nazwę PK Orlich Gniazd. Większość z nich powstało w XIV w., stanowiły wtedy linię umocnień na południowo-zachodniej granicy państwa piastowskiego. Są to m.in. zamki w Morsku, Smoleniu czy też jeden z największych w Europie - zamek Ogrodzieniec w Podzamczu, który powstał nieco później - w XVI w. Warowania ta leży w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Łazy na obszarze parku.

Rezerwat „Góra Chełm”

W granicach Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” znajduje się Rezerwat „Góra Chełm” (tab. 25) o powierzchni 23,52 ha, położony w niewielkiej odległości na wschód od wsi Hutki - Kanki. Utworzony został zarządzeniem nr 270 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 sierpnia 1957 r. (M.P. 1957, Nr 75, poz., 752) w sprawie uznania za Rezerwat Przyrody. Rezerwat został utworzony w celu zachowania walorów naukowych i dydaktycznych lasu bukowego o charakterze naturalnym porastającego wzgórze wapienne. Obejmuje odosobnione, ostańcowe wzgórze jurajskie o wysokości 440 m n.p.m., porośnięte lasem bukowym. Na szczycie wzniesienia znajdują się skałki o ciekawych formach, z licznymi spękaniem i szczelinami.

Środowisko przyrodnicze Rezerwatu „Góra Chełm”, ze względu na swoje położenie poddawane jest silnej antropopresji. Niewielka odległość od ośrodków przemysłowych Zawiercia, Ogrodzieńca, Huty „Katowice” (obecnie Arcelor Mittal Poland oddział w Dąbrowie Górniczej) oraz niekorzystne ze względu na różę wiatrów sąsiedztwo Aglomeracji Katowickiej, powoduje, że szata roślinna rezerwatu znajduje się pod silną presją immisji przemysłowych.

Tabela 25. Wykaz rezerwatów przyrody na terenie Gminy

Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Cel ochrony	Akt prawny (utworzenie)
Góra Chełm	1957-09-20	23,52	Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinnych lasu bukowego o charakterze naturalnym, porastającego wzgórze wapienne na przedpolu krawędzi Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 sierpnia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

Obszar PLH240009 „Ostoja Środkowojurajska”

Obszar Ostoi Środkowojurajskiej położony jest w środkowej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej (tab. 26), na południe od Ogrodzieńca. Na terenie gminy Łazy zajmuje obszar o powierzchni 1 052 ha. W skład ostoi wchodzi łagodnie wzniesienia zbudowane ze skał jurajskich, poprzecinane dolinami pochodzenia erozyjno-denuwacyjnego. Na grzbietach wzniesień znajdują się liczne ostańce wapienne, w większości otoczone lasami liściastymi. Na terenach wylesionych ostańcom wapiennym towarzyszą bogate florystycznie murawy kserotermiczne. W skrasowiałych skałach wapiennych częste są jaskinie z bogatą szatą naciekową, w których zimują nietoperze. W strefie kontaktowej utworów jurajskich i czwartorzędowych osadów piaszczystych wypływają nieliczne źródła. W jednym z nich usytuowane jest najbogatsze i jedno z 3 zastępczych stanowisk endemicznej rośliny - warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica*).

Obszar PLH24_27 „Łąki Dąbrowskie”

Ochroną objętych jest kilka kompleksów łąk zlokalizowanych na terenie Dąbrowy Górniczej i Gminy Łązy. Łączna powierzchnia obszaru obejmuje 875,7 ha. Siedliska łąkowe i zaroślowe obejmują 68% powierzchni obszaru, natomiast siedliska rolnicze 26%. Pozostałe 6% obszaru zajmują lasy mieszane i iglaste.

Łąki (tab. 26) charakteryzują się dużym zróżnicowaniem uwarunkowań siedliskowych i zbiorowisk roślinnych. Zmiennowilgotne łąki są miejscem bytowania *Modraszka nausithous* i *Modraszka teleius*. W granicach ostoi występują płaty łąk trzęślicowych, zbiorowiska z ostrożeniem łąkowym, zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym, szuwar sitowia leśnego, płaty łąki wyczyńcowej, zbiorowiska ziołoroślowe ze związku *Filipendulion* i zbiorowiska łąk świeżych. Część łąk nie jest aktualnie użytkowanych. Płaty, które są częściowo zdegradowane wymagają renaturyzacji. Łąki są miejscem występowania rzadkich gatunków roślin naczyniowych tj. kosaciec syberyjski, pełnik europejski, goryczka wąskolistna, kukułka szerokolistna, nasięźrzał pospolity, zimowit jesienny, gółka długoostrogowa, listera jajowata, podkolan biały, mieczyk dachówkowaty.

Obszar „Łąki Dąbrowskie” obejmuje niezwykle cenne pod względem przyrodniczym zespoły roślinne, bogate florystycznie i faunistycznie. Na terenie ostoi stwierdzono 15 gatunków motyli, a wśród nich dwa gatunki ujęte w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Tabela 26. Wykaz obszarów Natura 2000 na terenie Gminy

Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Kod	Akt prawny (utworzenie)
Ostoja Środkowojurajska	2009-03-06	5767.55	PLH240009	DECYZJA KOMISJI z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039)(2009/93/WE)
Łąki Dąbrowskie	2014-01-18	384.84	PLH240041	DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358)(2013/741/UE)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

Na rys. 5 przedstawiono granicę Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” wraz z otuliną stanowiącą obszar chronionego krajobrazu oraz granice Obszarów Natura 2000 „Łąki Dąbrowskie”, „Ostoja Środkowojurajska” oraz rezerwat przyrody „Góra Chełm”.

Rysunek 5. Granice obszarów chronionych zlokalizowanych na terenie Gminy Łązy

Źródło: <http://www.geoportal.rdos.katowice.pl>, zmienione

Siedliska przyrodnicze

- **Murawy kserotermiczne** (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Aspelenion septentrionalis-Festucion pallentis*) (kod Natura 2000: 6210)

Murawy kserotermiczne to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie zależne jest od wielu czynników. Kserotermiczne zbiorowiska murawowe znajdują się na ograniczonym terenie. Rozwijają się na nasłonecznionych zboczach o suchym podłożu wapiennym o odczynie zasadowym lub obojętnym, w miejscach o wysokiej temperaturze powietrza i gleby. Nachylenie terenu, na którym występują waha się od 0° do 45°, gdzie występują najczęściej na rozległych stokach pagórków, wąwozów, stromych zboczach w dolinach rzecznych o ekspozycji południowej, południowo-wschodniej lub południowo-zachodniej, u podnóża oraz na wychodniach skał wapiennych, a także na półkach i ścianach skalnych. Na murawach kserotermicznych występują wapieniolubne i światłolubne gatunki roślin, z których wiele objętych jest ochroną prawną. Szczególnie cenne są spotykane liczne gatunki z rodziny storczykowatych (*Orchidaceae*).

- **Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych** (kod Natura 2000: 5130)

Siedlisko może występować w miejscach, gdzie obecne jest podłoże wapienne i odpowiednie warunki dla formowania się muraw. Dla siedliska charakterystyczne jest podłoże kamieniste lub nieco piaszczyste, suche, o odczynie zasadowym lub obojętnym, bogatym w węglan wapnia. Typowymi glebami są pararendziny i rędziny, a także lessy oraz czarnoziemy. Nachylenie jest zróżnicowane i waha się od 10° do 20°. Ekspozycja najczęściej południowa, południowo-wschodnia, południowo-zachodnia. Wymagany jest mikroklimat - ciepły i suchy. Siedlisko znosi niewielkie zacielenie. Siedlisko obejmuje zarośla jałowca na wyżynach, będące stadium sukcesyjnym zarastania mezofilnych lub kserofilnych, nawapiennych ubogich muraw zaliczanych do klas *Festuco-Brometea* i *Elyno-Seslerietea*, natomiast rzadziej - stadium sukcesyjnym zarastania wrzosowisk *Calluno vulgaris-Ulicetea minoris*. W Polsce wykształca się przede wszystkim jako stadium zarastania nawapiennych muraw kserotermicznych, które prowadzą do zbiorowisk leśnych.

Gatunki typowe warstwy krzewów to: jałowiec pospolity *Juniperus communis*, głóg *Crataegus spp.*, róża *Rosa spp.*, tarnina *Prunus spinosa* oraz gatunki zielne, typowe dla:

a) klasy: *Festuco-Brometea* b) Klasy: *Nardo-Callunetea*

- **Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*** (kod Natura 2000: 8210)

Typowe podłoże jest zbudowane jest głównie ze skał wapiennych, margli oraz dolomitów. Strone ścianki skalne oraz powierzchnie o nachyleniu większym niż 70° graniczą tu ze zbiorowiskami muraw naskalnych ze związku *Seslerio-Festucion pallentis*, a także zbiorowiskami pionierskimi

ze związku *Alyso-Sedion*. W obrębie siedliska dominują paprocie z rodzaju zanokcica *Asplenium sp.*, paprotnica *Cystopteris sp.* oraz jęczyznik zwyczajny *Phyllitis scolopendrium* (Świerkosz 2004). Siedlisko występuje najczęściej w postaci niewielkich płatów na izolowanych skałach i ostańcach, rzadko tworzy większe powierzchnie na pionowych urwiskach lub zespołach skał. Zbiorowiska ze związku *Potentillion caulescentis* ograniczone są do odsłoneń skał wapiennych (wapieni osadowych i krystalicznych, margli, dolomitów). Siedlisko rozwija się na stromych skałach. Tworzące je rośliny naczyniowych to typowe chasmoity, zakorzone w szczelinach skalnych. Niektóre gatunki rosną bezpośrednio na warstwie mszaków oraz w cienkiej warstwie próchnicy, która zalega na półkach skalnych. Mszaki i porosty rosną bezpośrednio na skałach lub w obrębie szczelin. Gleby typu inicjalnej rędziny wapiennej wykształcone są w szczelinach skalnych. W Polsce siedlisko występuje w szerokim zakresie wysokości, znosi stanowiska zarówno silnie nasłonecznione, jak i zacienione.

Stanowiska chronionych gatunków roślin

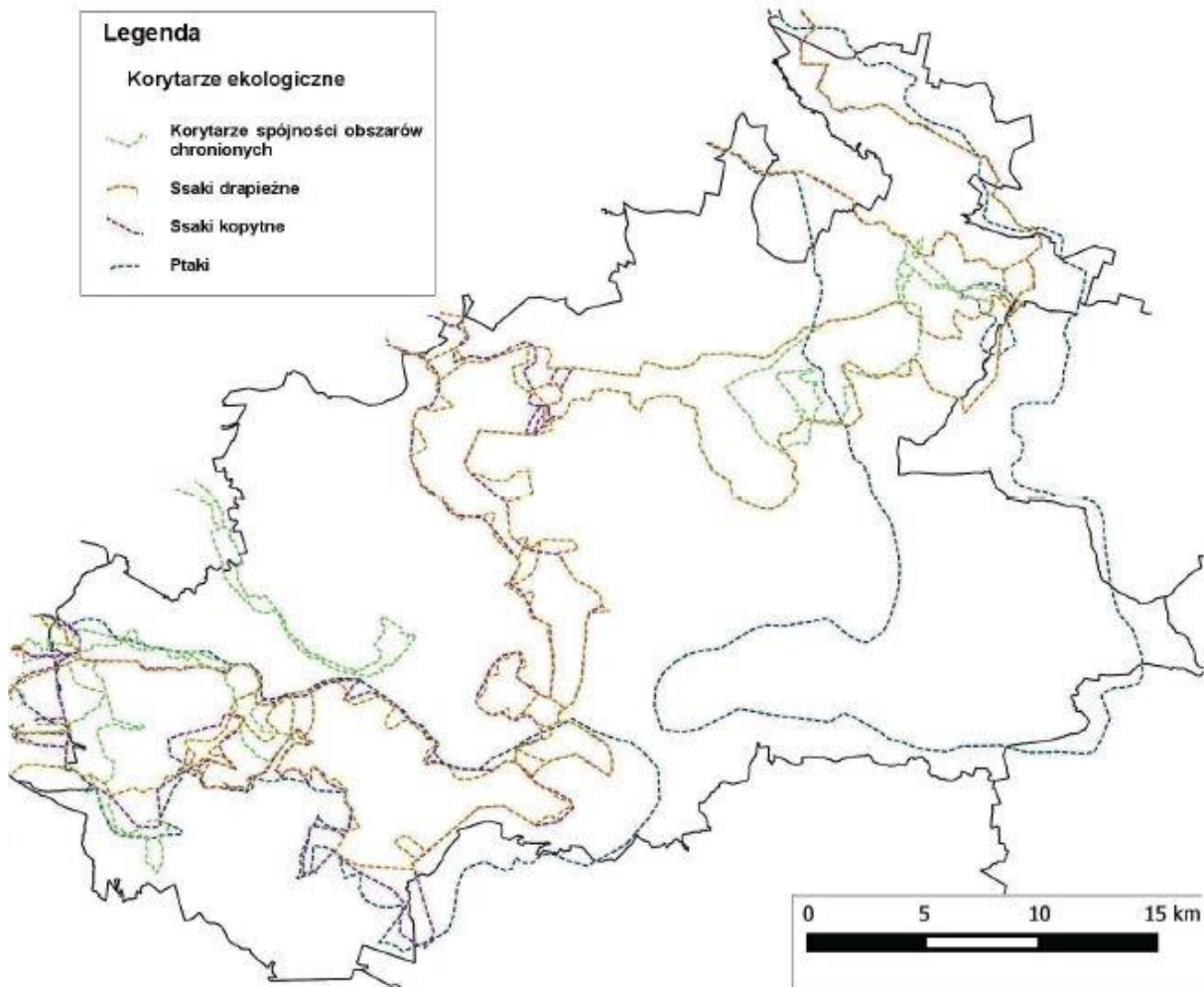
Obuwik pospolity *Cypripedium calceolus L.*- gatunek rośliny z rodziny storczykowatych (*Orchidaceae*). Preferuje siedliska zasobne w węglan wapnia. Pod względem zacienienia wykazuje bardzo szeroki zakres tolerancji od 0 do około 70%, a lokalnie nawet do 90%. Obuwik pospolity chroniony jest w ramach Konwencji Berneńskiej i Dyrektywy Siedliskowej. W Polsce objęty jest ścisłą ochroną gatunkową.

Korytarze ekologiczne

Na terenie Gminy Łazy znajdują się następujące korytarze ekologiczne:

- międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta”,
- dla migracji ssaków kopytnych – korytarz „K/LS-LO/LZ”, obszar węzłowy „Lasy siewierskie” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- dla migracji ssaków drapieżnych – korytarze „D/LL-E” i „D/JURA-N” oraz ich fragmenty newralgiczne,
- regionalny dla ptaków – „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska”.

Lokalizację korytarzy ekologicznych w powiecie zawierciańskim przedstawiono na rys. 6.

Rysunek 6. Lokalizacja korytarzy ekologicznych na terenie powiatu zawierciańskiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2016-2019

Pomniki przyrody

„Pióropusznik strusi”

Stanowisko paproci o powierzchni ok. 0,26 ha, obszar łągu olszowego zlokalizowane w Ciągowicach, na działce nr 1273, przyjęty uchwałą Nr IX/80/11 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 5 sierpnia 2011 r.

„Zespół źródeł rzeki Centurii”

Stanowiska o szczególnej wartości przyrodniczej, krajobrazowej oraz dydaktycznej. Cenne między innymi ze względu na obecność endemitu warzuchy polskiej *Cochlearia polonica*. W obrębie pomnika przyrody wprowadzono zakazy i ograniczenia. Zlokalizowany w miejscowości Hutki Kanki, Gmina Łąży. Uchwała ukazała się w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 31 grudnia 2013 roku poz. 7966.

Sieć ekologiczna Ekonet-PL

Kompleksy leśne pokrywające północną część gminy stanowią fragment korytarza ekologicznego, łączącego doliny Odry i Wisły. Obszar ten wyznaczony jest w krajowej sieci ekologicznej Ekonet-PL jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej Ekonet-Polska została opracowana w latach 1995-1996 i zgodnie z definicją podaną przez Autorów koncepcji „jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą

powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu”.

Lasy i tereny zielone

Powierzchnia gruntów leśnych w Gminie Łązy wynosi 1 914,90 ha, lesistość Gminy wynosi 44,2% (stan na 31.12.2018 r. wg GUS). Według Krajowego Programu Zwiększania Lesistości wskaźnik zalesienia w 2020 r. powinien wynosić 30%, a po 2050 r. 33%. Przedmiotowa Gmina spełnia zatem wymóg KPZL na rok 2050.

Nadzór nad lasami państwowymi sprawuje Nadleśnictwo Siewierz. Dla Nadleśnictwa Siewierz obowiązuje Plan Urządzania Lasu na lata 2019-2028.

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawują na mocy zawartych ze Starostą porozumień Nadleśniczowie Lasów Państwowych - Nadleśnictwo Siewierz. Okres obowiązywania Uproszczonych Planów Urządzania Lasu: 2011-2020.

Na obszarze podległym Nadleśnictwu Siewierz przeważają lasy w wieku powyżej 85 lat. Na omawianych terenach leśnych występują lasy mieszane, iglaste i liściaste. Największe obszary leśne w Gminie znajdują się w jej południowej części.

Na tereny zieleni urządzonej w Gminie Łązy te składają się: parki, skwery, zieleńce, zieleń uliczna. W tab. 27 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące terenów zieleni miejskiej na obszarze Gminy Łązy.

Tabela 27. Tereny zieleni miejskiej w Gminie wg GUS w 2018 r.

Wyszczególnienie	Jednostka	2018 r.
Tereny zieleni wg lokalizacji		
Parki spacerowo - wypoczynkowe	obiekty	1
	ha	7
Zieleńce	obiekty	41
	ha	8,70
Zieleń uliczna	ha	2,30
Tereny zieleni osiedlowej	ha	11,03
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	26,73
Cmentarze	obiekty	6
	ha	12,20
Lasy Gminne	ha	43,90
Tereny zieleni w gestii samorządów miast		
Parki spacerowo-wypoczynkowe	obiekty	1
	ha	7
Zieleńce	obiekty	41
	ha	8,7
Tereny zieleni osiedlowej	ha	0,8
Żywopłoty	m	568
Nasadenia i ubytki wg lokalizacji		
Nasadenia drzewa	szt.	96
Nasadenia krzewy	szt.	676
Ubytki drzewa	szt.	41
Ubytki krzewy	m ²	73

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31.12.2018 r.

Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE I OCHRONA LASÓW	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Występowanie obszarów cennych przyrodniczo i objętych ochroną prawną ✓ Wysoki wskaźnik lesistości 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozdrobnienie powierzchni leśnej w lasach prywatnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczeństwa ✓ Możliwość wspierania projektów prośrodowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Narastający ruch turystyczny, szczególnie związany z wypoczynkiem weekendowym ✓ Zmiany klimatu, jako jeden z czynników mogących prowadzić do obniżenia różnorodności biologicznej oraz zwiększenia zagrożenia dla lasów ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Istotne zagrożenie dla środowiska stanowić mogą przede wszystkim zakłady stosujące w procesie technologicznym różnorodne związki chemiczne mogące stwarzać potencjalne zagrożenie dla otaczających obszarów. Zakłady te zostały wytypowane przez WIOŚ jako potencjalnie niebezpieczne i wprowadzone do bazy potencjalnych sprawców. Baza ta jest na bieżąco uzupełniana o dane gromadzone w trakcie kontroli potencjalnych sprawców. Corocznie jest ona przesyłana do rejestru centralnego, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. znajduje się na stronie internetowej: <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>.

Żaden z zakładów zlokalizowanych na terenie Gminy Łazy nie figuruje w rejestrze centralnym zakładów o dużym ryzyku i o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, jak i dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracyjne.

W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej bardzo ważna jest prawidłowa lokalizacja nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Istotne są także kontrole potencjalnych sprawców awarii.

Zagrożenie dla środowiska na Gminy może wynikać z transportu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych, w tym paliw płynnych. W Łazach istnieją dogodnie połączenia drogowe z wszystkimi większymi miastami w regionie drogami wojewódzkimi nr 796 i 790. Bliskie sąsiedztwo Metropolii Górnośląskiej wpływa na zwiększenie ruchu transportowego. Ponadto obszar Gminy przecina ważny kolejowy szlak komunikacyjny północ – południe tj. linia kolejowa Gdańsk - Warszawa - Częstochowa - Katowice, z dużą stacją rozrządową dla Śląska i Zagłębia. Usytuowanie dróg powoduje, że gmina narażona jest na wystąpienie awarii związanych z przewozem substancji niebezpiecznych.

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak występowania zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niemożność przewidzenia zdarzeń mających znamiona poważnych awarii
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczeństwa ✓ Działania WIOŚ i odpowiedzialność sprawców za awarie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Transport materiałów niebezpiecznych

5.10. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu Ochrony Środowiska. Świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też konieczne jest zapewnienie mieszkańcom miasta szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska.

Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców.

Kierunki edukacji w Polsce wyznacza Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. Wskazuje ona na konieczność włączania treści dotyczących ochrony środowiska do programów edukacji formalnej, a także wspierania programów edukacji nieformalnej.

Edukację ekologiczną najłatwiej jest prowadzić wśród dzieci i młodzieży w trakcie zajęć szkolnych. Bardzo ważne są wówczas zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawioną problematyką, co pomaga wykształcić u niego umiejętność wnikliwej obserwacji, spostrzegawczości, kojarzenia i wyciągania odpowiednich wniosków. Dla skutecznego wdrożenia założeń niniejszego dokumentu kluczowe znaczenie ma także odpowiednie przygotowanie pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli oraz pracowników firm, a także ogólnodostępna akcja informacyjna dla społeczeństwa. Wśród mieszkańców Lublińca należy wzbudzić zainteresowanie stanem środowiska i możliwościami jego poprawy, a także wywołać poczucie odpowiedzialności i zaangażowania ich w procesy decyzyjne.

Edukacja mieszkańców może być prowadzona m.in. poprzez druk ulotek i broszurek informacyjnych dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakaty rozwieszane w często odwiedzanych przez mieszkańców miejscach np. w przedszkolach, szkołach, w okolicy kościołów i sklepów, publikacje w prasie lokalnej czy konkursy i informacje przekazywane w trakcie ogłoszeń parafialnych.

Działania edukacyjne w Gminie Łązy

Gmina Łązy jest organizatorem wielu akcji o charakterze ekologicznym. Na terenie Gminy odbywają się kampanie edukacyjne oraz konkursy, w ramach których przeprowadzana jest zbiórka odpadów segregowanych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Gmina zachęca placówki oświatowe do brania udziału w konkursach ekologicznych dotyczących zbiórki makulatury i zużytych baterii.

Na terenie Gminy Łazy edukacja ekologiczna jest szeroko rozpropagowana wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W szkołach na terenie Gminy funkcjonują koła ekologiczne i przyrodnicze, organizowane są liczne zajęcia, przedstawienia, warsztaty, konkursy plastyczne. Uczniowie biorą udział w cyklicznych programach oraz konkursach takich jak: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Kwiat za surowiec”, „ Odpadowa (r) ewolucja”, „Śmieciosztuka – czyli drugie życie śmieci”, „Drugie życie elektrośmieci”, „Segregowanie śmieci”, „Recykling drugie życie śmieci”, „Segregowanie śmieci potrafią nawet małe dzieci”, „O ekologię dbasz, czystą Ziemię masz”, „Drzewa naszych lasów”, „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, „Zapobiegamy pożarom”, „Młodzież zapobiega pożarom” „Jak ocalić świat”, „Kubusiowi przyjaciele natury” oraz Ogólnopolski konkurs „Listy do Ziemi” i Międzynarodowy konkurs Eko- Planeta.

Ważną rolę w edukacji ekologicznej mieszkańców Gminy Łazy, odgrywa prowadzona na skalę ponadlokalną, działalność **Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego (ZPKWŚ)**. Przejawem jej jest organizowanie szkoleń dla zorganizowanych grup młodzieży czy też dla przedstawicieli instytucji zaangażowanych w ochronę środowiska tj. dla ośrodków naukowych, służb ochrony środowiska i władz oraz samorządów lokalnych.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego posiada sieć ośrodków edukacyjnych w województwie śląskim. Całoroczna oferta edukacyjna obejmuje m.in. warsztaty ekologiczne, pogadanki, akcje (np. *Dzień Ziemi*, *Sprzątanie Świata*), zajęcia okazjonalne, konkursy, ponadto organizowane są szkolenia, warsztaty, konferencje i sympozja naukowe.

Znaczny udział w działalności promocyjnej i edukacyjnej ekologicznej adresowanej do mieszkańców gminy Łazy, a także innych gmin Województwa Śląskiego mają organizacje pozarządowe, których liczne akcje bardzo dobrze uzupełniają działania prowadzone przez instytucje samorządowe.

Analiza SWOT

DZIAŁANIA EDUKACYJNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizowanie akcji kształtujących proekologiczne postawy społeczne ✓ Konkursy ekologiczne w placówkach oświatowych ✓ Organizowanie corocznych akcji tj. Dzień Ziemi i innych kampanii edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niemiernodajny system weryfikacji skuteczności działań edukacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wciąż niezadawalająca świadomość społeczeństwa

6. Cele i zadania Programu ochrony środowiska

Sprecyzowane cele i kierunki interwencji wynikają z opracowanej analizy SWOT w aspekcie środowiskowym. Zestawienie celów i kierunków interwencji przedstawiono w tab. 28.

Nakłady na realizację zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy przedstawiono w formie harmonogramu działań odrębnie dla zadań własnych oraz dla zadań koordynowanych (tab. 29 i tab. 30).

Tabela 28. Zestawienie celów i kierunków interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łązy

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa i utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami	Ograniczenie emisji liniowej	Przebudowa ulicy Bystrzynowskiej w Niegowonicach w Gminie Łązy	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Rozwój komunikacji publicznej i stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej mającego na celu przesiadkę z samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie własne: UM w Łazach (w zakresie swoich kompetencji)	Nieotrzymanie środków zewnętrznych, brak zainteresowania społecznego
				Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	Zadanie własne: UM w Łazach (w zakresie swoich kompetencji)	Brak środków w budżecie, nieotrzymanie środków zewnętrznych, brak zainteresowania społecznego
				Uwzględnianie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic i wprowadzenie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich	Zadanie koordynowane: zarządcy dróg	Brak środków, brak zainteresowania społecznego
			Ograniczenie niskiej emisji	Aktualizacja i realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łązy	Zadanie własne: UM w Łazach	Nieotrzymanie środków zewnętrznych, brak zainteresowania społecznego
				Aktualizacja i realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Łązy	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Aktualizacja Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łazy	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
				Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej w Łazach – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, dofinansowania do wymiany kotłów grzewczych	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
				Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Zadanie własne: UM w Łazach we współpracy z Policją/Strażą Miejską	Niewystarczające zasoby kadrowe, brak współpracy ze strony mieszkańców
				Przebudowa budynku pełniącego funkcje kulturalne w Niegowonicach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku przy ulicy Wierzbowej 5	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie, brak zainteresowania społecznego
				Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w podregionie sosnowieckim – Irządze, Łazy, Poręba, Sosnowiec, Szczekociny, Zawiercie – instalacja OZE	Zadanie własne: UM w Łazach	Nieotrzymanie środków zewnętrznych, brak zainteresowania społecznego
			Inne działania z zakresu ochrony powietrza, w tym montaż odnawialnych źródeł energii	Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych oraz emisję niezorganizowaną	Zadanie koordynowane: przedsiębiorcy	Brak zainteresowania, trudności techniczne
				Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw	Zadanie koordynowane: przedsiębiorcy	Brak zainteresowania, trudności techniczne

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewystarczające zasoby kadrowe
2.	Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu	Działania związane z ochroną przed hałasem	Budowa obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu drogi krajowej DK 78	Zadanie koordynowane: GDDKiA	Niewystarczające środki finansowe
				Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewłaściwe sprecyzowanie zapisów w mpzp
3.	Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych	Rozwój sieci kanalizacyjnej	Budowa II etapu kanalizacji	Zadanie własne: UM w Łazach	Trudności techniczne
				Wykonanie nakładki asfaltowej na ulicach, w których zostanie położona kanalizacja sanitarna – Położenie nakładki asfaltowej na ulicach, w których zostanie położona kanalizacja sanitarna	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie, trudności techniczne
		Ochrona przeciwpowodziowa	Realizacja inwestycji w zakresie ochrony przed powodzią	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	Zadanie koordynowane: Wody Polskie we współpracy z UM w Łazach	Brak środków w budżecie
		System zrównoważonego gospodarowania wodami	Ewidencja zbiorników	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewystarczające zasoby kadrowe
4.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie właściwego postępowania z odpadami	Organizacja systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych	Usługa w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Łazy	Zadanie własne: UM w Łazach (przedsiębiorca wyłoniony w przetargu)	Niewystarczające wpływy z opłat, niepokrywające kosztów odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak lub niezetelne dane do sprawozdania
				Współdziałanie na rzecz tworzenia struktur ponadgminnych dla realizacji regionów gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak współpracy
				Usuwanie skutków niewłaściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
				Oczyszczanie gminy z odpadów zawierających azbest	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
5.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych miasta	Ochrona form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000 oraz walorów przyrodniczych gminy	Zadanie koordynowane: RDOŚ Katowice	Brak środków
			Ochrona terenów zieleni	Utrzymanie i pielęgnacja terenów zieleni na terenie Gminy Łazy	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
		Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	Kształtowanie prawidłowych postaw społeczeństwa	Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa	Zadanie koordynowane: Nadleśnictwo we współpracy z UM w Łazach	Brak środków
			Ochrona terenów leśnych	Zakup sadzonek drzew	Zadanie koordynowane: Nadleśnictwo	Brak środków
6.	Gleby i zasoby naturalne	Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi	Udokumentowanie złóż	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż i eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez kontrole	Zadanie koordynowane: organy administracji geologicznej szczebla wojewódzkiego, powiatowego	Podjęcie nielegalnego wydobycia

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
			Rewitalizacja terenów zdegradowanych	Rewitalizacja zdegradowanego budynku KTS w Łazach i placu w celu adaptacji na Centrum Usług Sportowych	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
			Racjonalne planowanie przestrzenne	Zatrzymanie nadmiernego przeznaczenia gruntów rolnych pod zabudowę poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak środków w budżecie
7.	Edukacja ekologiczna	Zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska	Edukacja ekologiczna społeczeństwa	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, obchody Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata i inne	Zadanie własne: UM w Łazach, placówki oświatowe	Brak zainteresowania, niewłażczenie się szkół
				Organizowanie konferencji, szkoleń mających na celu podnoszenie efektywności produkcji rolnej, w tym produkcji żywności	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak zainteresowania społecznego
			Podniesienie potencjału lokalnej społeczności	Wzmocnienie potencjału społeczności lokalnej w Gminie Łazy	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak zainteresowania społecznego
			Działania informacyjne w ochronie środowiska	Działania promocyjne i edukacyjne w zakresie możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii (w tym m.in. prowadzenie kampanii informacyjnej) oraz w zakresie poszanowania energii, a także uświadamiania mieszkańcom zagrożeń jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak zainteresowania społecznego
				Prowadzenie edukacji ekologicznej z naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów, eco-driving itp.	Zadanie własne: UM w Łazach	Brak zainteresowania społecznego
8.	Działania systemowe	Opracowanie dokumentów strategicznych i planistycznych	Realizacja działań ujętych w Programach i sporządzenie sprawozdawczości	Sprawozdanie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewystarczające zasoby kadrowe
				Aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewystarczające zasoby kadrowe

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
			Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	Opracowywanie aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Łazy w miarę potrzeb	Zadanie własne: UM w Łazach	Niewystarczające zasoby kadrowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Łazach

Tabela 29. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2020	2021	2022	2023	Łączne nakłady finansowe	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przebudowa ulicy Bystrzynowskiej w Niegowonicach w Gminie Łazy	UM w Łazach	700 000,00	0,0	0,0	0,0	700 000,00	Budżet
		Rozwój komunikacji publicznej i stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej mającego na celu przesiadkę z samochodów na rzecz transportu zbiorowego	UM w Łazach (w zakresie swoich kompetencji)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	UM w Łazach (w zakresie swoich kompetencji)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Aktualizacja i realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łazy	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Aktualizacja i realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Łazy	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Aktualizacja Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Łazy	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej w Łazach – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, dofinansowania do wymiany kotłów grzewczych	UM w Łazach	2 737 796,00	0,0	0,0	0,0	5 127 350,10	Budżet

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łąży na lata 2020-2023

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2020	2021	2022	2023	Łączne nakłady finansowe	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Przebudowa budynku pełniącego funkcje kulturalne w Niegowonicach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku przy ulicy Wierzbowej 5	UM w Łazach	1 014 487,00	0,0	0,0	0,0	1 014 487,00	Budżet
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	UM w Łazach we współpracy z Policją/Strażą Miejską	Koszty administracyjne					Budżet
		Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii w podregionie sosnowieckim – Irządze, Łąży, Poręba, Sosnowiec, Szczekociny, Zawiercie – instalacja OZE	UM w Łazach	19 713 489,49	0,0	0,0	0,0	19 783 489,49	Budżet
		Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem	UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet
2.	Zagrożenia hałasem	Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2020	2021	2022	2023	Łączne nakłady finansowe	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
3.	Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Budowa II etapu kanalizacji	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Wykonanie nakładki asfaltowej na ulicach, w których zostanie położona kanalizacja sanitarna – Położenie nakładki asfaltowej na ulicach, w których zostanie położona kanalizacja sanitarna	UM w Łazach	2 625 697,00	0,0	0,0	0,0	2 625 697,00	Budżet
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet
4.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usługa w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Łąży	UM w Łazach (przedsiębiorca wyłoniony w przetargu)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi
		Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet
		Współdziałanie na rzecz tworzenia struktur ponadgminnych dla realizacji regionów gospodarki odpadami komunalnymi	UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet
		Bieżąca likwidacja „dzikich wysypisk”	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Oczyszczanie budynków z odpadów zawierających azbest wraz z zapewnieniem bezpiecznego unieszkodliwiania	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet WFOŚiGW

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łąży na lata 2020-2023

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2020	2021	2022	2023	Łączne nakłady finansowe	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		odpadów							
5.	Zasoby przyrodnicze	Utrzymanie i pielęgnacja terenów zieleni na terenie Gminy Łąży	UM w Łążach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
6.	Gleby i zasoby naturalne	Rewitalizacja zdegradowanego budynku KTS w Łążach i placu w celu adaptacji na Centrum Usług Sportowych	UM w Łążach	3 328 350,00	0,0	0,0	0,0	4 313 560,00	Budżet
		Zatrzymanie nadmiernego przeznaczania gruntów rolnych pod zabudowę poprzez stosowne zapisy w mpzp	UM w Łążach	Koszty administracyjne					Budżet
7.	Edukacja ekologiczna	Prowadzenie działań podnoszących świadomość ekologiczną np. konkursy, seminaria, obchody Dnia Ziemi, Sprzątanie Świata i inne	UM w Łążach, placówki oświatowe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Organizowanie konferencji, szkoleń mających na celu podnoszenie efektywności produkcji rolnej, w tym produkcji żywności	UM w Łążach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
		Wzmocnienie potencjału społeczności lokalnej w Gminie Łąży	UM w Łążach	512 353,00	0,0	0,0	0,0	548 302,14	Budżet
		Działania promocyjne i edukacyjne w zakresie możliwości wykorzystania alternatywnych źródeł energii (w tym m.in. prowadzenie kampanii informacyjnej) oraz w zakresie	UM w Łążach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2020	2021	2022	2023	Łączne nakłady finansowe	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		poszanowania energii, a także uświadamiania mieszkańcom zagrożeń jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych							
		Prowadzenie edukacji ekologicznej z naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów, eco-driving itp.	UM w Łazach	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet
8.	Działania systemowe	Sprawozdanie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”	Zadanie własne: UM w Łazach	0,00	0,0	4 500,00	0,0	9 000,00	Budżet
		Aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023”	Zadanie własne: UM w Łazach	0,00	0,00	0,0	9 000,00	9 000,00	Budżet
		Opracowywanie aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Łazy w miarę potrzeb	Zadanie własne: UM w Łazach	Koszty administracyjne					Budżet

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łazach

Tabela 30. Harmonogram realizacji zadań koordynowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Uwzględnianie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic i wprowadzenie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich	Zarządcy dróg	b.d.	Środki zarządców dróg, inne środki
		Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych oraz emisję nieorganizowaną	Przedsiębiorcy	b.d.	Środki własne, inne środki
		Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw	Przedsiębiorcy	b.d.	Środki własne, inne środki
2.	Zagrożenia hałasem	Budowa obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu drogi krajowej DK 78	GDDKiA	b.d.	Środki własne inwestora, inne środki
3.	Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	Wody Polskie we współpracy z UM w Łazach	b.d.	Środki własne inwestora, inne środki
4.	Zasoby przyrodnicze	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000 oraz walorów przyrodniczych gminy	RDOŚ Katowice	b.d.	Środki własne, inne środki
		Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa	Nadleśnictwo we współpracy z UM w Łazach	b.d.	Środki własne, inne środki

		Zakup sadzonek drzew	Nadleśnictwo	b.d.	Środki własne, inne środki
5.	Ochrona gleb i zasobów naturalnych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż i eliminacja nielegalnego wydobycia	Organy administracji geologicznej szczebla wojewódzkiego, powiatowego	koszty administracyjne	Środki własne organów realizujących

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Łazach

7. Finansowanie Programu ochrony środowiska

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska powinno być możliwe m.in. dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania, w którym podstawowymi źródłami są zarówno środki budżetowe, jak i pozabudżetowe, tj. fundusze ekologiczne, programy pomocowe oraz środki własne inwestorów, a także budżet. Do instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary za korzystanie ze środowiska,
- inne.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków **funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków**. W zależności od rodzaju zadania formą dofinansowania może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka. Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania dla zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska.

7.1. Środki krajowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW promuje przedsięwzięcia ochrony środowiska i należy do największych instytucji finansujących w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Do priorytetowych programów przewidzianych do finansowania na lata 2015-2020 należą:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- wsparcie międzydziedzinowe.

Aktualnie najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej (w tym Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko) z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) oraz Instrumentu finansowego LIFE+. Szczegółowa lista oraz Przewodnik dla beneficjenta znajduje się na stronie internetowej: www.nfosigw.gov.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

WFOŚiGW w Katowicach wspomaga osiągnięcie celów środowiskowych województwa śląskiego, przeznaczając środki finansowe na realizację przedsięwzięć priorytetowych. Długoterminowe cele środowiskowe województwa śląskiego są następujące:

- Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.
- Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.
- System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

- Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.
- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.
- Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.
- Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.
- Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.
- Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.
- Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Wymienione wyżej priorytety wpisują się w kierunki wskazane we „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017-2020” zwanej dalej Wspólną Strategią, a także w Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”. Spójne są również z podstawowymi dokumentami strategicznymi województwa śląskiego.

Niniejsza strategia zakłada ponadto, że w ramach realizacji pięciu podstawowych priorytetów, wsparcie Funduszu będą otrzymywały również inne przedsięwzięcia wymienione w katalogu obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanym w ustawie Prawo ochrony środowiska. Celami horyzontalnymi Funduszu, sprecyzowanymi we Wspólnej Strategii są:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE,
- wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych,
- edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów w tym z surowców pierwotnych,
- wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego,
- dążenie do wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- stymulowanie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce m.in. poprzez wspieranie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, ekoinnowacyjności, niskoemisyjności gospodarki oraz tworzenia warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,
- promowanie zachowań ekologicznych, działań i przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

7.2. Środki zagraniczne

Do zadań funduszy unijnych należy wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki poszczególnych krajów członkowskich UE poprzez zwiększanie ich spójności gospodarczej oraz społecznej. Są one narzędziem realizacji polityki regionalnej UE. Fundusze te skierowane są przede wszystkim na wspieranie regionów oraz dziedzin gospodarki słabiej rozwiniętych, które bez dodatkowych nakładów finansowych nie są w stanie dorównać do średniego poziomu reprezentowanego przez inne kraje UE. Jednym z elementów przyznawania funduszy są szeroko rozumiane aspekty ochrony środowiska.

W Unii Europejskiej istnieją 4 fundusze strukturalne, przy czym działania z zakresu ochrony środowiska są realizowane w ramach **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF)**, a także **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko** oraz **Regionalnego Programu Operacyjnego**

Województwa Śląskiego. Beneficjentami tych programów są samorządy, stowarzyszenia, instytucje naukowe oraz przedsiębiorstwa

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Głównym celem POIiŚ 2014-2020 jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020. W Programie tym położony jest większy nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, przez co sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie. Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Lista przewidywanych priorytetów przedstawia się następująco:

- Priorytet I – Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej,
- Priorytet II – Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- Priorytet III – Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej,
- Priorytet IV – Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej,
- Priorytet V – Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego,
- Priorytet VI – Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego,
- Priorytet VII – Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia,
- Priorytet VIII – Pomoc techniczna.

Zakres interwencji osi priorytetowej **Priorytet I Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej jest następujący:**

- 1) Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii – wsparcie kierowane jest na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci. Wsparcie w szczególności w ramach tej osi przewiduje budowę jednostek o większej mocy wytwarzania energii z biomasy i z biogazu. Inwestycje te w dużym stopniu przyczynią się do wypełnienia zobowiązań wynikających z pakietu energetyczno-klimatycznego. Poza tym przewiduje się również wsparcie, w ograniczonym zakresie, jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystującej energię z wody (wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej) i słońca, a także ciepło przy wykorzystaniu energii geotermalnej. Biomasa, która może być wykorzystywana do produkcji energii stanowić będzie przede wszystkim produkty odpadowe z rolnictwa, leśnictwa, przemysłu drzewnego i spożywczego oraz odpady komunalne i osady ściekowe.
- 2) Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE przez przedsiębiorstwa – wsparcie udzielane jest w zakresie zastosowania energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji, a także wprowadzanie systemów zarządzania energią. Ponadto wsparciem może zostać objęta budowa własnych instalacji OZE, jak również zmiana systemu wytwarzania lub wykorzystania paliw i energii. Instalacje OZE będą kwalifikowane wyłącznie wtedy, kiedy będą stanowiły integralną część systemu produkcji czy funkcjonowania przedsiębiorstwa.
- 3) Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym – wsparcie w ramach tego priorytetu skierowane jest głównie na kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne, w tym również w zakresie związanym m.in. z ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła oraz podłączeniem do niego lub modernizacją przyłącza), systemów

wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE, wprowadzenie systemów zarządzania energią.

- 4) Rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji na niskich i średnich poziomach napięcia – wsparcie w zakresie rozwoju systemu inteligentnych sieci energetycznych w znacznym stopniu ułatwia wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Stan techniczny elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych w Polsce stanowi jedną z największych barier rozwoju energetyki odnawialnej. Istnieje zatem ogromna potrzeba wsparcia rozwoju sieci, w tym ze wdrożeniem technologii *smart*, gdyż od ich jakości zależy również wypełnienie przez Polskę pułapów udziału energii odnawialnej w ogólnym wolumenie energii.
- 5) Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych – wsparcie kierowane jest do obszarów (głównie miejskich) posiadających uprzednio przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej. Dokumentem takim może być każda lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, a także przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego.
- 6) Promowanie wysokosprawnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię ciepłą – wsparcie kierowane jest na budowę lub rozbudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji oraz przebudowę jednostki wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w technologii wysokosprawnej kogeneracji. Wspierane będą również projekty wykorzystujące OZE. Ponadto planuje się, że wsparcie zostanie skierowane na budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła w skojarzeniu, w tym i z OZE.

Zakres interwencji osi priorytetowej **Priorytet II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu** jest następujący:

- 1) Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi – zwiększenie możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym, na które Polska jest szczególnie narażona tzn. powodzi oraz suszy i reagowaniu na nie. W związku z widocznymi brakami w obszarze właściwego planowania strategicznego w obszarze gospodarki wodnej w pierwszej kolejności wsparcie zostanie skierowane na opracowanie (lub aktualizację) odpowiednich dokumentów strategicznych i planistycznych wymaganych prawem unijnym lub krajowym. W ramach priorytetu inwestycyjnego działania techniczne koncentrowały się będą przede wszystkim na projektach mających na celu zwiększenie naturalnej retencji oraz z zakresu małej retencji.
- 2) Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami w celu wypełnienia wymogów wynikających z prawa unijnego oraz zaspokojenia wykraczających poza te wymogi potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie – rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi mający na celu zastąpienie przeważającego obecnie sposobu zagospodarowania tych odpadów (tj. poprzez składowanie) innymi bardziej zrównoważonymi metodami. Realizowane będą projekty, w zakresie rozwoju infrastruktury pozwalającej na wykorzystywanie właściwości materiałowych odpadów oraz projekty, w ramach których będą wykorzystywane energetyczne właściwości odpadów poprzez termiczne ich przekształcanie z odzyskiem energii. Ponadto wdrażane będą niskoodpadowe technologie produkcji w celu zrównoważonego wykorzystania zasobów w produkcji przemysłowej.
- 3) Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury – działania w różnych obszarach związanych z ochroną wybranych gatunków i siedlisk na terenach obszarów Natura 2000. Wspierany będzie również rozwój narzędzi zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo. Realizowane będą także nowoczesne programy edukacyjne (na poziomie

regionalnym i ogólnopolskim), stanowiące uzupełnienie powyższych działań, skierowane do szerokiego grona odbiorców.

- 4) Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację terenów przemysłowych (w tym terenów podlegających przekształceniu/konwersji), redukcję zanieczyszczenia powietrza, i propagowanie działań służących redukcji hałasu – zadania związane z ograniczaniem zanieczyszczeń generowanych przez przemysł, w szczególności przez instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Wsparcie będzie kierowane ponadto do przedsiębiorstw wprowadzających mniej emisyjne, nowoczesne technologie produkcji skutkujące zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Dodatkowo działania wpływające na poprawę jakości powietrza na obszarach miejskich będą realizowane w ramach sektora energetyki i transportu. Ponadto w ramach priorytetu inwestycyjnego wsparcie zostanie skierowane na rekultywację obszarów zdegradowanych na cele środowiskowe. Uzupełniająco realizowane będą działania związane z rozwojem terenów zielonych przyczyniających się do promowania miejskich systemów regeneracji i wymiany powietrza.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020

W ramach RPOWŚI w dziedzinie ochrony środowiska można otrzymać dofinansowanie na działania takie jak:

- „zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych”,
- „zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i sektorze przedsiębiorstw”,
- „zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym”,
- „zwiększenie udziału produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji”,
- „zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego dla pasażerów”,
- „zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z systemu oczyszczania ścieków”,
- „zmniejszenie poziomu szkodliwych i niebezpiecznych odpadów komunalnych”,
- „zwiększenie atrakcyjności obiektów kulturowych regionu”,
- „wzmocnienie mechanizmów ochrony różnorodności biologicznej w regionie”,
- „doposażenie służb ratowniczych”.

Instrument finansowy LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony środowiska. Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne:

- **Komponent I: LIFE+ PRZYRODA I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA** – w ramach komponentu przewiduje się finansowanie projektów związanych z ochroną, zachowywaniem lub odbudową naturalnych ekosystemów, naturalnych siedlisk, dzikiej flory i fauny oraz różnorodności biologicznej, włącznie z różnorodnością zasobów genetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000. Podkomponent Przyroda skupia się na realizacji postanowień dwóch dyrektyw unijnych: nr 79/409/EC, w sprawie ochrony ptaków tzw. „ptasiej” i nr 92/43/EEC, w sprawie ochrony siedlisk;
- **Komponent II: LIFE+ POLITYKA I ZARZĄDZANIE W ZAKRESIE ŚRODOWISKA** – w ramach komponentu przewiduje się finansowanie innowacyjnych lub demonstracyjnych projektów z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska, w szczególności: zapobiegania zmianom klimatycznym; ochrony zdrowia i polepszania jakości życia; ochrony wód, ochrony powietrza, ochrony gleb; ochrony przed hałasem; monitorowania lasów oraz ochrony przed pożarami; zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami, jak również tworzenia, wdrażania i oceny polityk oraz prawa UE w zakresie ochrony środowiska;
- **Komponent III: LIFE+ INFORMACJA I KOMUNIKACJA** – odwrócenie negatywnych trendów zmian zachodzących w środowisku naturalnym wymaga nie tylko zmian systemowych, harmonizujących

rozwój społeczny i ekonomiczny z możliwościami środowiska, lecz również zaangażowania zarówno instytucji jak i społeczeństwa do zmiany indywidualnych zachowań tak, by zminimalizować ich negatywny wpływ na środowisko. Stąd w ramach trzeciego komponentu przewiduje się finansowanie projektów informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz wymianę najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program zarządzany jest przez Komisję Europejską, która raz do roku ogłasza nabór wniosków. Wnioski kierowane są do Komisji za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE+. Finansowanie z LIFE+ mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne zarejestrowane na terenie dowolnego państwa należącego do Wspólnoty Europejskiej.

8. System realizacji Programu ochrony środowiska

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023 spoczywa na władzach gminy. Zakres monitoringu realizacji powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Stopień realizacji zadań określonych w niniejszym Programie powinien być oceniany co dwa lata tj. w 2022 r. za okres 2020-2021 i w 2024 r. za okres 2022-2023. Ocena ta będzie podstawą do kolejnej aktualizacji niniejszego dokumentu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu ochrony środowiska jest dobry system sprawozdawczości. W tab. 31 poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie w miarę potrzeb modyfikowana.

Do określenia niniejszych wskaźników posłużą dane udostępniane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Łazach.

Realizacja założonych w Programie Ochrony Środowiska zadań wymaga pozyskania znacznych środków finansowych. Szczególnie dla zadań wysokonakładowych istotne będzie pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych. W tym celu niezbędne jest monitorowanie dostępności środków finansowych oraz skuteczna współpraca ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi na terenie gminy oraz dokonywanie analiz dostępnych źródeł finansowania.

Istotnym zadaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu będzie utrzymywanie bieżących kontaktów z Urzędem Miejskim w Łazach oraz raportowanie postępów realizacji Programu. Jest to działanie bardzo ważne dla osiągnięcia założonych celów. Burmistrz jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu budżetu, prowadzi nadzór jego wykonania oraz kontrolę realizacji zleconych zadań. Z tego względu na przedstawienie Burmistrzowi informacji o możliwościach pozyskania środków pozabudżetowych, bieżąca realizacja budżetu dla potrzeb realizowanych zadań, a także odpowiednia współpraca jest istotna dla pomyślnej realizacji Programu.

Monitorowanie realizacji postępu powinno być wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie Programem i polegać na gromadzeniu informacji na temat dotyczący danego projektu w aspekcie finansowym, a także rzeczowym. Działania powinny również dotyczyć procesu systematycznego analizowania informacji, w celu określenia, czy założenia pokrywają się z osiąganymi rezultatami i celami na poszczególnych etapach realizacji projektu. Monitorowanie ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrznej kontroli stanu realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie. Powinien to być proces ciągły trwający aż do zakończenia prac nad danym projektem. Podjęcie takich działań zwiększa prawdopodobieństwo ukończenia zadań zaproponowanych w harmonogramie.

Informowanie opinii publicznej oraz prowadzenie działań edukacyjnych jest istotne ze względu na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Działania edukacyjne mogą w dłuższej perspektywie przyczynić się m.in. do ograniczenia ilości dzikich wysypisk czy ograniczenia spalania odpadów w piecach do tego nieprzystosowanych. Wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców może przyczynić się do poprawy jakości środowiska w mieście.

Tabela 31. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łąży

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa i utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne (WIOŚ)	PM10, PM2,5, NO ₂ , ozon, benzo(α)piren	Brak substancji z przekroczeniami
2.			Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych pyłu PM10 na stacji pomiarowej WIOŚ (Zawiercie, ul. Skłodowskiej-Curie) w strefie śląskiej [%]	PM10	Brak przekroczeń
3.			Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem Ze spalania paliw, Krzemowe, Węglowo-grafitowe, sadza	Zmniejszenie wielkości emisji
4.			Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem CO ₂ NO _x CO CO ₂	Zmniejszenie wielkości emisji
5.	Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów (WIOŚ)	Łąży ul. Konstytucji 3-go Maja Mitrega ul. Plicka DW790 Rokitno Szlacheckie ul. Kościuszki Turza ul. 1 go Maja DW 796	Poziom hałas nieprzekraczający dopuszczalnych norm
6.	Pola elektromagnetyczne	Zmniejszenie zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	Wartość poziomu pola elektromagnetycznego w 2016 r. w Gminie Łąży	0,45	<7
7.	Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wód i gospodarki ściekowej	Zużycie wody [dam ³] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	528,2	Zmniejszenie zużycia
8.			Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	5	Zmniejszenie zużycia

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
9.			Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	2750	Zwiększenie
10.			Liczba oczyszczalni przydomowych [szt.] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	271	Zwiększenie
11.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie właściwego postępowania z odpadami	Masa odebranych z nieruchomości zamieszkałych odpadów komunalnych ogółem [Mg/rok]	5 053,90	Zmniejszenie ilości powstających odpadów komunalnych
12.			Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie z nieruchomości zamieszkałych [Mg/rok]	1 574,18	Zwiększenie ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie
13.			Ilość odebranych z nieruchomości niezamieszkałych odpadów komunalnych w 2017 r. [Mg/rok]	341,497	Zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych
14.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Liczba pomników przyrody [szt.] (CRFOP)	2	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
15.			Powierzchnia form ochrony przyrody [ha] (GUS)	6 444,50	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
16.			Powierzchnia terenów zielonych [ha] (GUS)	128,36	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
17.	Ochrona lasów	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	Lesistość [%] (GUS)	44,2	Sukcesywne dalsze zwiększenie lesistości zgodnie z KPZL
18.			Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	1 914,90	Zwiększenie lesistości

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
19.	Ochrona gleb	Racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi	Powierzchnia gruntów rolnych [ha] (Starostwo Powiatowe)	5 986,0	Odwroćenie tendencji spadkowej
20.			Powierzchnia obszarów przemysłowych i zdegradowanych [ha]	103,95	Zmniejszenie powierzchni zdegradowanych poprzez rekultywację
21.	Zasoby naturalne	Ochrona zasobów kopalin	Liczba złóż eksploatowanych na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	1	Zachowanie lub wzrost

Źródło: Opracowanie własne

9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Po przystąpieniu do opracowania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023* wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o uzgodnienie konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283, t. j.).

Po przystąpieniu do opracowania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023* wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o uzgodnienie konieczności lub braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 t. j.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOS.410.98.2020.AOK uzgodnił brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

Ponadto w dniu 17kwietnia 2020 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

W trakcie prowadzenia inwestycji związanych z realizacją zadań określonych w Projekcie Programu mogą wystąpić oddziaływania krótkotrwałe ograniczone wyłącznie do obszaru, na którym będą realizowane, nie wykraczające tym samym poza teren gminy. Działania określone w przedmiotowym dokumencie nie spowodują wystąpienia oddziaływań skumulowanych i transgranicznych, nie spowodują także wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi i zagrożenia dla środowiska. Po zakończeniu realizacji Projektu Programu nastąpi znacząca poprawa jakości środowiska, m.in. ze względu np. na ograniczenie zjawiska niskiej emisji.

Działania określone w Projekcie Programu prowadzone będą na terenach zabudowanych, w związku z tym nie przewiduje się negatywnego wpływu tych prac na środowisko przyrodnicze, w tym na położone w granicach gminy obszary chronione i obszary Natura 2000.

Z uwagi na lokalizację planowanych zadań na terenach zurbanizowanych w granicach jednej gminy oraz proekologiczny charakter działań planowanych do podjęcia można uznać, że realizacja postanowień w/w dokumentu nie wpłynie znacząco negatywnie na środowisko przyrodnicze Gminy Łazy.

Dokument nie wyznacza także ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

10. Materiały źródłowe

- 1) Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju, Warszawa 2016 r.
- 2) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Łazy za rok 2018.
- 3) Program małej retencji dla Województwa Śląskiego - aktualizacja 2016, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, Katowice 2016 r.
- 4) MIDAS Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>, dostęp dnia 13.06.2019 r.
- 5) Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.XII.2017 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2018 r.
- 6) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>, dostęp dnia 28.05.2019 r.
- 7) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, Warszawa 2013 r.
- 8) geoserwis.gdos.gov.pl/mapy
- 9) GUS, Bank Danych Lokalnych.
- 10) <https://www.uke.gov.pl/>
- 11) Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych województwa śląskiego za 2017 rok, WIOŚ Katowice, 2018 r.
- 12) Ogólnodostępna Platforma Informacji „Tereny przemysłowe i zdegradowane”, <https://opitpp.orsip.pl/imap/>, dostęp dnia 27.05.2019 r.
- 13) Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022, Katowice 2017 r.
- 14) Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, Katowice grudzień 2017 r.
- 15) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2020-2013, wrzesień 2019 r.
- 16) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Katowice, sierpień 2015 r.
- 17) Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, Kraków-Katowice, 2005 r.
- 18) Raport z III etapu realizacji zamówienia „Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015-2017”, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Puławy 2017 r.
- 19) Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2018, WIOŚ, Katowice, kwiecień 2019 r.
- 20) S. Krasowicz, W. Oleszek, J. Horabik, R. Dębicki, J. Jankowiak, T. Stuczyński, J. Jadczyzyn: „Racjonalne gospodarowanie środowiskiem glebowym Polski”, Polish Journal of Agronomy 2011 r.
- 21) Sprawozdanie z badań Nr 269/2017, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Łazach, WIOŚ Częstochowa, 2017 r.
- 22) Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030, Katowice, listopad 2012 r.
- 23) Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020, Zawiercie, wrzesień 2010 r.
- 24) Strategia rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Katowice, lipiec 2013 r.
- 25) www.katowice.pios.gov.pl
- 26) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska 2015 r.